

500

**พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัววิมทะเลสาบสงขลา
เทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา**

นางสาวปจรรย์ หละดำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2550

**Garbage Management Behaviors of Families Located on the Lakesides of
Songkhla Lake in Singhanakhon Municipality of Songkhla Province**

Miss Pacharee Latam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Home Economics in Family and Social Development

School of Human Ecology

Sukhothai Thammathirat Open University

2007

ชื่อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา เทศบาล
ตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัย นางสาวปาจริย์ หละดำ **ปริญญา** คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาครอบครัวและสังคม)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพร เลี่ยนสลาย (2) รองศาสตราจารย์ ดร.ชินรัตน์ สมสืบ
ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลาในเขตเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา

กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครอบครัวที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา ในเขตเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำนวน 392 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น จำนวน 1 ฉบับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า (1) ครอบครัวในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา ในเขตเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยถูกต้องตามคุณลักษณะในระดับสูง (2) คุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัว ส่วนคุณลักษณะอีก 3 ประการคือระดับการศึกษา ระดับรายได้ และระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา

คำสำคัญ การจัดการขยะมูลฝอย พฤติกรรมของครอบครัว ชุมชนริมทะเลสาบสงขลา

Thesis title : Garbage Management Behaviors of Families Located on the Lakesides of Songkhla Lake in Singhanakhon Municipality of Songkhla Province

Researcher : Miss Pacharee Latum; **Degree:** Master of Home Economics (Family and Social Development); **Thesis advisors:** (1) Dr.Suraporn Siansalai, Associate Professor; (2) Dr. Chinnarat Somsueb, Associate Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The purposes of this research were to: (1) study garbage management behaviors of families located on the lakesides of Songkhla Lake in Singhanakhon Municipality of Songkhla Province; and (2) study the relationships of family head characteristics with garbage management behaviors of families located on the lakesides of Songkhla Lake.

The research sample consisted of 392 heads of families residing on lakesides of Songkhla Lake in Singhanakhon Municipality of Songkhla Province, obtained by multi-stage sampling. The employed research instrument was a questionnaire developed by the researcher. Statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, chi-square test, and t-test.

Research findings showed that (1) families residing in communities on the lakesides of Songkhla Lake had garbage management behaviors in accordance with sanitary principles at the high level; and (2) characteristic factors of family heads that correlated significantly at the .05 level with garbage management behaviors of the families were gender, age, occupation, and level of knowledge on garbage management; while the other three factors, namely, educational level, income, and level of receiving information on garbage management did not have significant correlation with garbage management behaviors of families residing in communities on the lakesides of Songkhla Lake.

Keywords: Garbage management, Family behavior, Community on lakesides of Songkhla Lake

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา และความอนุเคราะห์ จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉียบ ไทยยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพร เสียนสลาย และรองศาสตราจารย์ ดร.ชินรัตน์ สมสืบ ประธานสอบวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ ถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือตรวจทานและ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งมาตลอด จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วง อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คุณชวน แก้วเกลี้ยง คุณศานติ ทิพย์ทะเบียนการ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และการวิจัยในครั้งนี้จะสำเร็จ ลุล่วงไม่ได้ หากไม่มี ประชาชน หัวหน้าครอบครัวของตำบลหัวเขาและตำบลสทิงหม้อ เทศบาล ตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล เป็นอย่างดีขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวของผู้วิจัยที่ได้ให้การ สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ด้วยดีตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสุริยา พรรณราช ซึ่งเป็นพี่สาว ที่ได้ให้กำลังใจให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยในครั้งนี้

คุณค่า และประโยชน์ คุณงามความดีทั้งหลายอันบังเกิดจากการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอ มอบแด่ บิดา มารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ปจรรย์ หละดำ

กันยายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ประเด็นปัญหา.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย.....	8
การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสิงหนคร.....	18
พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว.....	20
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	39
ตอนที่ 2 การรับรู้ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ของหัวหน้าครอบครัว.....	41
ตอนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย.....	44
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการจัดการ ขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา	48
ตอนที่ 5 ข้อมูลด้านความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะของครอบครัว	56
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
สรุปการวิจัย	58
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	65
บรรณานุกรม	67
ภาคผนวก	72
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม).....	73
ข แบบสอบถาม.....	75
ค ตารางผลการทดสอบไคสแควร์.....	87
ง ประวัติเทศบาลตำบลสิงหนครและสภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลสิงหนคร	99
จ แผนที่ตั้งเทศบาลตำบลสิงหนคร	107
ประวัติผู้วิจัย.....	109

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามตำบล/หมู่บ้าน.....	33
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา	40
ตารางที่ 4.2 จำนวน ร้อยละ ของหัวหน้าครอบครัวจำแนกตามระดับการรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย.....	42
ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตามระดับความรู้การจัดการ ขยะมูลฝอยโดยรวมของหัวหน้าครอบครัว	43
ตารางที่ 4.4 จำนวนร้อยละของหัวหน้าครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา จำแนกตาม ระดับพฤติกรรมกรรวบรวมขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะ.....	45
ตารางที่ 4.5 จำนวนร้อยละของหัวหน้าครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา จำแนกตาม ระดับพฤติกรรมกรคัดแยกขยะมูลฝอยถูกสุขลักษณะ	46
ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของหัวหน้าครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา จำแนกตาม ระดับพฤติกรรมกรลดปริมาณขยะมูลฝอยถูกสุขลักษณะ	47
ตารางที่ 4.7 พฤติกรรมกรจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว โดยรวม.....	48
ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบ t-test One Sample ของระดับพฤติกรรมกรจัดการขยะมูลฝอย ของครอบครัว	49
ตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบไคส์แควร์ระหว่างเพศของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรม กรจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและแต่ละด้าน	50
ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบไคส์แควร์ระหว่างเพศของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรม กรจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและแต่ละด้าน	51
ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบไคส์แควร์ระหว่างระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว กับพฤติกรรมกรจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและแต่ละด้าน	52
ตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบไคส์แควร์ระหว่างอาชีพของหัวหน้าครอบครัว กับพฤติกรรมกรจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและแต่ละด้าน	53
ตารางที่ 4.13 ผลการทดสอบไคส์แควร์ระหว่างรายได้ของหัวหน้าครอบครัว กับพฤติกรรมกรจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและแต่ละด้าน	54
ตารางที่ 4.14 ผลการทดสอบไคส์แควร์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารของหัวหน้าครอบครัว กับพฤติกรรมกรจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและแต่ละด้าน	55

ญ

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบไคส์แควร์ระหว่างระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมและแต่ละด้าน	56

ฉ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	หน้า 4
---	--------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรากฏการณ์ที่เป็นผลกระทบซึ่งเกิดจากการพัฒนา และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของสังคมไทย นับวันยิ่งปรากฏให้เห็นเด่นชัดขึ้น ทั้งผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบ ในแง่เชิงลบการพัฒนา ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพอนามัย รวมไปถึงการก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ มากขึ้น หนึ่งในปัญหาสำคัญเหล่านี้ก็คือปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่มนุษย์สร้างขึ้น การพัฒนา อุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคน ในสังคม ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยในแหล่งอุตสาหกรรม แหล่งการค้าพาณิชยกรรม แหล่งที่อยู่อาศัย ในชุมชน โดยเฉพาะชุมชนเมือง มีการเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว การจัดการขยะมูลฝอยยังคงเป็น ปัญหาที่สำคัญของประเทศในเขตชุมชนและท้องถิ่นทุกระดับรวมทั้งกรุงเทพมหานคร ปริมาณขยะ มูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งนี้จากการขยายตัวของชุมชน การส่งเสริมและการพัฒนา การท่องเที่ยว และการขยายตัวทางภาคธุรกิจด้านต่าง ๆ จากการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอย ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศในรอบสิบปีที่ผ่านมา (2535-2544) พบว่าในปี 2544 ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น กว่าร้อยละ 30 หรือประมาณวันละ 38,600 ตัน ขยะมูลฝอยเหล่านี้เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ประมาณวันละ 9,320 ตัน คิดเป็นร้อยละ 24 ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ เกิดขึ้นในเขต เทศบาลและเมืองพัทยาวันละ 11,900 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 31 และเกิดขึ้นนอกเขตเทศบาลในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลประมาณวันละ 17,420 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 45 และจากการคาดการณ์ ปริมาณขยะมูลฝอยในรอบสิบปีข้างหน้า (2545-2554) พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น จะเพิ่มขึ้น จากวันละ 39,400 ตัน ในปี 2545 เป็นวันละ 47,000 ตันในปี 2554 หรือมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.0 ต่อปี คิดเป็นปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นวันละ 700-900 ตัน ซึ่งการจัดการขยะมูลฝอยในอนาคต มีแนวโน้มของปัญหามากยิ่งขึ้น เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ รูปแบบและองค์ประกอบของ ขยะมูลฝอยจะมีความยากต่อการกำจัดมากยิ่งขึ้น การต่อต้านคัดค้านของประชาชนในการก่อสร้าง สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การขาดแคลนที่ดินในการก่อสร้างศูนย์กำจัดขยะ มูลฝอย การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวม การเก็บขน การขนส่งและการกำจัดขยะมูลฝอย

จากการศึกษาเชิงเปรียบเทียบข้อมูลขยะมูลฝอยระหว่างปี พ.ศ. 2535-2539 ของ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พบว่าปริมาณขยะมูลฝอย มีการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ 4.4 ตันต่อปี ในขณะที่การเก็บขยะมูลฝอยเพื่อนำไปกำจัด สามารถทำได้น้อยกว่าปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น กรมควบคุมมลพิษ ประมาณว่าการดำเนินการของหน่วยงานราชการ ส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศ สามารถเก็บขยะที่เกิดขึ้น ณ แต่ละวันเพื่อนำไปกำจัด ได้ประมาณ ร้อยละ 80-90 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ซึ่งเท่ากับในแต่ละวัน หรือ แต่ละปีจะมีขยะมูลฝอยตกค้างอยู่ถึงร้อยละ 10-20 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ:2547)

การศึกษาของสำนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม (2544:21) พบว่าการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนต่าง ๆ เกือบทั่วประเทศยังไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนขนาดใหญ่ หรือ เมืองหลัก เช่น กรุงเทพมหานคร และเมืองที่มีแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ อีกทั้งการจัดการขยะมูลฝอยยังไม่สอดคล้องกับปริมาณของขยะมูลฝอยที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรและความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมและนอกจากนี้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละแห่งค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการเก็บรวบรวมและการขนส่งจากชุมชนออกไปยังแหล่งกำจัดส่วนหนึ่ง และยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกส่วนหนึ่งแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมาสามารถจำแนกเป็น 2 แนวทาง คือ แนวทางแรกให้ความสนใจเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในเรื่องนี้ในปัจจุบัน ส่วนแนวทางที่สอง เป็นความพยายามควบคุม หรือลดปริมาณขยะ ในส่วนของผู้ผลิต หรือ ผู้ที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยโดยตรง โดยมีการพยายามทำความเข้าใจถึงพฤติกรรม และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการผลิตและการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ผลิตขยะมูลฝอยหลัก ๆ เพื่อจะใช้ความรู้ไปควบคุมให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลง หรือเพิ่มความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มเป้าหมายให้มีคุณภาพมากขึ้น ที่ผ่านมารวมก็ให้ความสำคัญ หรือให้ความสนใจกับแนวทางแรกมากกว่าแนวทางที่สอง ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นปัญหาที่แทบเกินความสามารถของหน่วยงานที่รับผิดชอบ จะจัดการ

ความจริงสังคมควรให้ความสำคัญกับแนวทางที่สองให้มากขึ้น คือควรหันมาสนใจ การควบคุมพฤติกรรมการผลิตและการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยให้มากขึ้น ผู้ผลิตหรือผู้ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยที่สำคัญแหล่งหนึ่งคือ แหล่งชุมชนที่อยู่อาศัย หรือพุดอีกนัยหนึ่งก็คือ บรรดาครอบครัวต่าง ๆ ในชุมชนนั่นเอง ครอบครัวแต่ละครอบครัวจะผลิตหรือปล่อยทิ้งขยะมูลฝอยออกมาตลอดเวลา ขยะมูลฝอยส่วนหนึ่งจะถูกจัดเก็บเพื่อส่งเข้าสู่ระบบการจัดการขยะมูลฝอย ที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน แต่ขยะอีกส่วนหนึ่งอาจถูกทิ้งขว้าง หรือจัดการอย่างไม่ถูกต้อง ทำให้กลายเป็น มูลเหตุสำคัญของความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนต่าง ๆ หากสามารถควบคุมพฤติกรรม

การผลิต และจัดการขยะมูลฝอยของปัจเจกบุคคล และครอบครัวให้ถูกต้องเหมาะสม ก็จะกลายเป็น การแก้ปัญหาขยะมูลฝอยที่ถาวรยั่งยืนมากกว่าวิธีการที่เน้นการจัดเก็บจากภาครัฐ แต่การควบคุม หรือส่งเสริมพฤติกรรมเหล่านี้ จำเป็นต้องทำความเข้าใจพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว ในปัจจุบัน ว่ามีสภาพเป็นอย่างไร เพราะสาเหตุใด ผู้วิจัยจึงได้เลือกเรื่องนี้มาเป็นหัวข้อในการวิจัย โดยเลือกศึกษาครอบครัวที่น่าสนใจมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาวิจัย

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา และความเจริญ ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจค่อนข้างชัดเจน ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทาง ธรรมชาติและวัฒนธรรม ทะเลสาบสงขลาเป็นทั้งแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เป็นแหล่งอาหารสำคัญ ของคนในชุมชนโดยรอบ เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพของพันธุ์ พืชและสัตว์ และยังเป็นแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญด้วย สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของกลุ่มน้ำ ทะเลสาบสงขลามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีการขยายตัวของผลผลิตด้านการเกษตร โดยเฉพาะ ทางด้านการประมง การขยายตัวของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว และด้านอื่น ๆ ทำให้มีชุมชนที่อยู่ อาศัยขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยรอบทะเลสาบ ชุมชนส่วนมากยังมีสภาพเป็นชุมชนชนบท ชุมชน ชาวประมง แต่พื้นที่บางส่วนก็เติบโตขึ้นกลายเป็นชุมชนเมืองที่มีสภาพเป็นชุมชนแออัด เช่น ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสิงหนคร บริเวณตำบลสทิงหม้อและตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จะมีสภาพเป็นชุมชนแออัด มีประชาชนอาศัยกันหนาแน่น จนทำให้เกิดปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพอนามัย และปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่นเดียวกับสภาพโดยรวมของ สังคมไทย และเช่นเดียวกันชุมชนเหล่านี้ต้องเผชิญกับปัญหาขยะมูลฝอยที่คนในชุมชนสร้างขึ้น

ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้เลือกทำการศึกษาคู่ครัวในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา ในเขตเทศบาลตำบลสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นแหล่งศึกษาวิจัยต่อไป

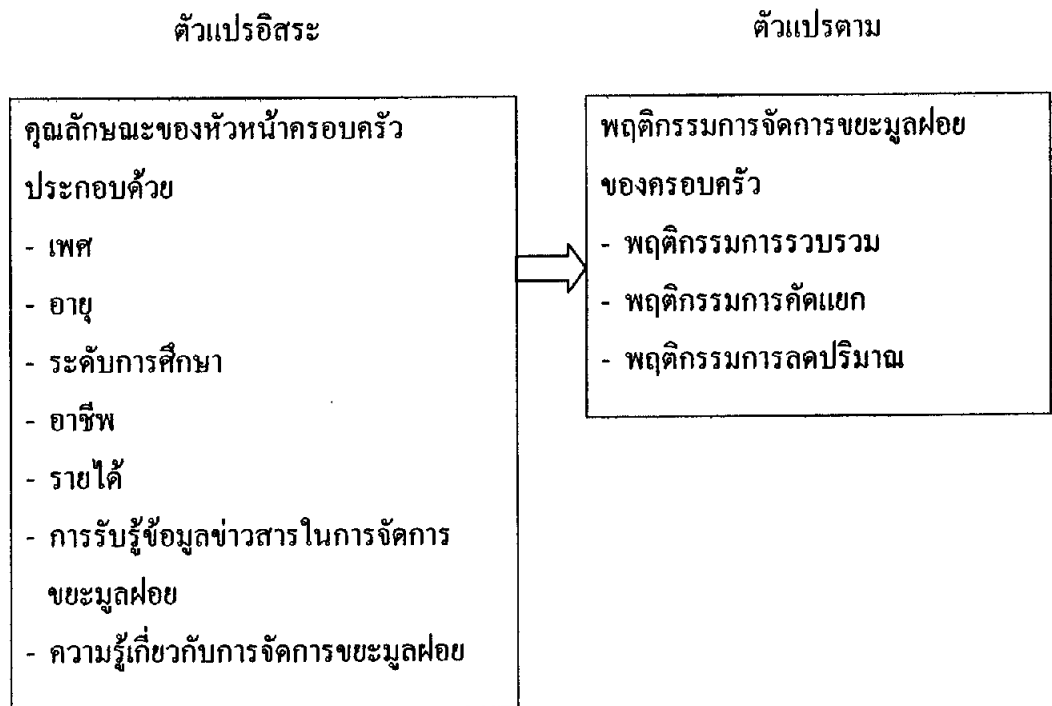
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวที่อาศัยริมทะเลสาบสงขลา เทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา เทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ประเด็นปัญหา

4.1 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบ เทศบาลตำบลสิงหนคร เป็นอย่างไร

4.2 ตัวแปรด้าน เพศ, อายุ, อาชีพ, รายได้, การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร, ระดับการศึกษา, และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวชุมชนริมทะเลสาบ เทศบาลตำบลสิงหนคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยหรือไม่

5. สมมติฐานการวิจัย

5.1 ครอบครัวยุคใหม่ในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา เทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมถูกต้องตามหลักสุขลักษณะในระดับปานกลาง

5.2 ปัจจัยคุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว

6. ขอบเขตในการวิจัย

6.1 ด้านประชากร

เนื่องจากครอบครัวยุคใหม่ที่ตั้งอยู่ริมทะเลสาบสงขลา เขต ตำบลสิงหนคร มีอยู่จำนวนมาก และมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอการวิจัยครั้งนี้ จึงเลือกเฉพาะครอบครัวริมทะเลสาบสงขลาที่ตั้งอยู่ในเขต เทศบาลตำบลสิงหนคร ในปี พ.ศ. 2548 เท่านั้น ครอบครัวยุคใหม่ที่ตั้งอยู่ในท้องที่ 8 หมู่บ้าน ของตำบลหัวเขา และ 6 ตำบล ของตำบลสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

6.2 ด้านตัวแปร

6.2.1 *ตัวแปรอิสระ* ได้แก่ คุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัว ประกอบด้วย

- 1) เพศ , อายุ , รายได้ , ระดับการศึกษาและอาชีพของหัวหน้าครอบครัว
- 2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัว
- 3) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัว

6.2.2 *ตัวแปรตาม* ได้แก่ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว ริมทะเลสาบสงขลา ประกอบด้วย

- 1) พฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย
- 2) พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย
- 3) พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 หัวหน้าครอบครัว หมายถึง ผู้นำของครอบครัวหรือตัวแทนซึ่งอาจเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเขตเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา

7.2 ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการประกอบอาหารและบริโภคของครอบครัวซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้แล้ว หรือไม่ต้องการใช้แล้ว และต้องการทิ้ง หรือกากของเสีย โดยแยกเป็นขยะเปียก และขยะแห้ง

7.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ระดับความมากน้อยในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยได้รับข้อมูลข่าวสารในรูปของเอกสารทางราชการ การประชาสัมพันธ์ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ทางราชการ ทางสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร/วารสาร โทรทัศน์ วิทยุ หรือการสนทนาพูดคุยกับเพื่อน/ญาติ

7.4 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา เกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะตั้งแต่ความหมายและธรรมชาติของขยะมูลฝอย วิธีการเก็บรวบรวม การคัดแยก การลดปริมาณ การกำจัดขยะมูลฝอย ตลอดจนอันตรายที่เกิดจากขยะมูลฝอย

7.5 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว หมายถึง ระดับความมากน้อยที่สมาชิกในครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา ลงมือกระทำหรือปฏิบัติต่อขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครอบครัว ตามการรับรู้ของหัวหน้าครอบครัวในรูปของการเก็บรวบรวม การคัดแยก และการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะ ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 3 พฤติกรรมย่อย คือ

- พฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย คือ ระดับความมากน้อยที่สมาชิกในครอบครัวทำการเก็บรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นในครอบครัวนำไปไว้ในภาชนะที่ถูกสุขลักษณะก่อนนำส่งเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปกำจัดโดยวิธีการเช่น นำไปกองทิ้งบนพื้นดิน นำไปทิ้งลงทะเล หมักทำปุ๋ยเผากลางแจ้ง เผาในเตาเผาขยะ และฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการต่อไป

- พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย คือ ระดับความมากน้อยที่สมาชิกในครอบครัวช่วยกันคัดแยกขยะภายในครอบครัว เพื่อนำส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเพื่อเข้ากระบวนการเพื่อผลิตสิ่งใหม่ ๆ นอกจากจะได้ประโยชน์แล้วยังเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุด

- พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย คือ ระดับความมากน้อยที่สมาชิกในครอบครัวช่วยกันลดปริมาณขยะในครอบครัว โดยการนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ ลดปริมาณวัตถุหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะต้องกลายเป็นของเสีย ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นพิษ การนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ ได้แก่ การใช้ผลิตภัณฑ์หลาย ๆ ครั้งก่อนทิ้ง เช่น การนำขวดแก้วมาใช้ใหม่หลาย ๆ ครั้ง

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ด้านวิชาการ

ผลการวิจัยจะช่วยเพิ่มพูนผลงานการวิจัยพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งพบว่าในปัจจุบันยังมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยในครั้งนี้ อาจกระตุ้นให้นักวิชาการ องค์กรต่าง ๆ และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยหันมาให้ความสนใจกับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนมากยิ่งขึ้น

8.2 ด้านการประยุกต์ใช้ผลงานวิจัย

ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครอบครัวที่ได้จากผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานราชการและหน่วยงานระดับท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งแวดล้อม ทั้งในแง่ความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมระดับครอบครัวและระดับปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถนำไปปรับปรุงการทำงานขององค์กร ให้สอดคล้องกับลักษณะนิสัย ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนถึงปัญหาและข้อจำกัดของบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษามาจาก ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมา เป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย
- 2.2 การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสิงหนคร
- 2.3 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว
- 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย

1.1 ความหมายของขยะมูลฝอย

มูลฝอยตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึง สิ่งอื่นใดที่เกิดจากการกวาดถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น ๆ

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้นิยามว่า มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึง สิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนนและตลาดที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ และคำว่าขยะหมายถึง หยากเยื่อมูลฝอย

ศักดิ์ชัย อุไรรัตน์ (2545:8) ได้ให้ความหมายขยะมูลฝอยว่า หมายถึง ของเสียหรือ วัสดุเหลือใช้ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่ปริมาณและลักษณะแตกต่างกันตามแหล่งกำเนิด อาทิ แหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งพาณิชยกรรม แหล่งอุตสาหกรรม มูลฝอยจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ต้องการการจัดการที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับปริมาณและองค์ประกอบของมูลฝอย

ชนินทร์ เลิศคนาวณิชกุล และภัทรา ปัญญาวัฒน์กิจ (2547:7) ได้ให้ความหมาย ของขยะมูลฝอยว่า หมายถึง สิ่งที่คนไม่ต้องการและทิ้งไป ส่วนใหญ่เป็นของแข็ง ซึ่งอาจจะเน่าเปื่อย หรือ ไม่ก็ตาม รวมถึงเศษอาหาร เศษผ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ เถ้าถ่าน ฝุ่นละออง เศษของเหลือทิ้งจาก กระบวนการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์จากบ้านเรือน ที่พักอาศัย อาคารสำนักงาน ถนน ตลาดสด โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชนต่าง ๆ ยกเว้น อุจจาระและปัสสาวะของมนุษย์ซึ่งถือเป็นสิ่งปฏิกูล

สมนึก บัวทอง (2548:26) ได้ให้ความหมายของวัตถุและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ประกอบกันเป็นมูลฝอย ดังนี้

- ผัก ผลไม้ และเศษอาหาร หมายถึง เศษผัก เศษผลไม้ เศษอาหาร ที่เหลือจากการเตรียมการปรุง และการบริโภค เช่น ข้าวสุก เปลือกผลไม้ เนื้อสัตว์ ฯลฯ
- กระดาษ หมายถึง วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเยื่อกระดาษ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ แมกกาซีน หนังสือต่าง ๆ ใบปลิว การ์ด ถุงกระดาษ กล่องกระดาษ กระดาษอัด ฯลฯ
- พลาสติก หมายถึง วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากพลาสติก เช่น ถุงพลาสติก ของเล่นเด็กที่ทำจากพลาสติก ผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส ฯลฯ
- ผ้า หมายถึง สิ่งทอต่าง ๆ ที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยสังเคราะห์ เช่น ฝ้าย ลินิน ขนสัตว์ ไนลอน ฯลฯ
- ไม้ หมายถึง วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากไม้ ไม้ ฟาง หญ้า รวมทั้งดอกไม้
- แก้ว หมายถึง วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากแก้ว เช่น กระจก ขวด หลอดไฟ เครื่องแก้ว ฯลฯ
- โลหะ หมายถึง วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทำมาจากโลหะ เช่น กระจังโลหะ สายไฟ ฟรอยด์ ภาชนะต่าง ๆ
- หิน กระเบื้อง กระจกสัตว์ และเปลือกหอย หมายถึง เศษหิน เศษกระจกสัตว์ เปลือกหอย กุ้ง ปู กระจกสัตว์ ฯลฯ
- ขางและหนัง หมายถึง วัสดุหรือผลิตภัณฑ์จากขางและหนังหรือหนังเทียม เช่น เครื่องหนัง รองเท้า ลูกบอลหนัง กระเป๋าหนัง ฯลฯ
- อื่น ๆ หมายถึง วัสดุใดที่ไม่สามารถจัดกลุ่มต่าง ๆ ตามข้างต้น

ดังนั้น มูลฝอยเมื่อกล่าวโดยรวมหมายถึง ของเสียที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ และสัตว์ที่เสื่อมคุณภาพ หรือไม่ต้องการใช้แล้ว ทั้งที่เน่าเปื่อยและไม่เน่าเปื่อย ได้แก่ขยะเปียก ขยะแห้ง ขากสัตว์ มูลสัตว์ เถ้า ฝุ่นละออง เศษวัสดุที่ทิ้งจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย ตลาด โรงงานอุตสาหกรรม และที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น ๆ เช่น เศษอาหาร เศษกระดาษ เศษผ้า ถุงพลาสติก แก้ว ขวดน้ำยาที่ใช้ ทำความสะอาดอุปกรณ์ในครัวเรือน

1.2 ประเภทหรือชนิดของมูลฝอย

มูลฝอยบางชนิดอาจแบ่งตามแหล่งที่เกิด หรืออาจแบ่งตามลักษณะหรือองค์ประกอบที่สำคัญของมูลฝอย หรือลักษณะทางกายภาพของมูลฝอย ซึ่งแบ่งได้เป็น 12 ชนิด ดังนี้

1.2.1 มูลฝอยเปียกหรือมูลฝอยสด (Garbage) หมายถึง มูลฝอยที่มีความชื้นสูงและสามารถย่อยสลายด้วยวิธีทางชีวภาพได้ เช่น เศษอาหาร มูลสัตว์ เศษพืช ฯลฯ แหล่งกำเนิด ได้แก่ บ้านพักอาศัย ร้านอาหาร ตลาด สถานที่ทำการค้าต่าง ๆ เป็นต้น

1.2.2 มูลฝอยแห้ง (Rubbish) หมายถึง มูลฝอยที่มีความชื้นต่ำ เช่น กระดาษ เศษใบไม้ ถูพลาสติก กระจังโลหะ เศษแก้ว กิ่งไม้ มูลฝอยแห้งนี้มีการย่อยสลายค่อนข้างยาก มีแหล่งกำเนิดเช่นเดียวกับมูลฝอยเปียก และรวมถึงโรงงานอุตสาหกรรม

1.2.3 ขี้เถ้า (Ashes) หมายถึง สารตกค้างที่เกิดจากการสันดาปของเชื้อเพลิงต่าง ๆ โดยเฉพาะเชื้อเพลิงที่มีลักษณะเป็นของแข็ง เช่น ไม้ ถ่านไม้ ถ่านหิน ฯลฯ มูลฝอยดังกล่าวมีความเหนียวสูงคือไม่มีการย่อยสลายอีกต่อไปมีแหล่งกำเนิดเช่นเดียวกับมูลฝอยแห้ง

1.2.4 มูลฝอยจากการกวาดถนน (Street Reguse) หมายถึง มูลฝอยที่เกิดจากการกวาด

1.2.5 มูลฝอยขนาดใหญ่ (Bulky Waste) หมายถึง มูลฝอยที่มีขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เสียหรือเสื่อมสภาพแล้ว เช่น ตู้เย็น โทรทัศน์ เฟอร์นิเจอร์

1.2.6 ขากรถยนต์ หรือยานพาหนะต่าง ๆ (Abandoned Waste) หมายถึง ยานพาหนะต่าง ๆ เช่น รถยนต์ รถบรรทุก เครื่องจักรกล หรือล้อเลื่อน ฯลฯ และชิ้นส่วนยานพาหนะหรือเครื่องจักรกลที่เสียหายหรือเสื่อมสภาพไม่สามารถซ่อมแซมเพื่อใช้งานได้ต่อไป

1.2.7 มูลฝอยสิ่งก่อสร้างและรื้อถอน (Construction and Demolition Waset) หมายถึง มูลฝอยที่เกิดจากการก่อสร้างและรื้อถอนบ้าน อาคารสถานที่ต่าง ๆ เช่น เศษไม้ เศษกรวด หรือทราย เศษกระเบื้อง เศษอิฐ เศษปูน ลวด สายไฟ เศษแก้ว เป็นต้น

1.2.8 มูลฝอยอุตสาหกรรม (Industrial Waste) หมายถึง มูลฝอยที่เกิดจากการประกอบอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งปริมาณและองค์ประกอบขยะมูลฝอยจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของการประกอบอุตสาหกรรม

1.2.9 มูลฝอยเกษตรกรรมและสัตว์เลี้ยง (Animal and Agricultural Waste) หมายถึง มูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมทางการเกษตร เช่น มูลสัตว์ เศษใบไม้ เศษหญ้า ซากภาชนะบรรจุสารปราบศัตรูพืช หรือปุ๋ยหรือฮอร์โมน เป็นต้น

1.2.10) มูลฝอยจากการบำบัดน้ำเสีย (Sawage Treatment Reaidues) หมายถึง ส่วนที่เหลือทิ้งหรือเศษซากตกค้างจากการบำบัดน้ำเสียด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น มูลฝอยที่ติดอยู่บนตะแกรงก่อนนำน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัด กากตะกอนจากถังตกตะกอน เศษกรวดทราย

1.2.11 ซากสัตว์ (Dead Animals) หมายถึง มูลฝอยที่เป็นซากสัตว์ที่ตายแล้วด้วยสาเหตุต่าง ๆ อาจตายโดยธรรมชาติหรือโดยเจ็บป่วยเป็นโรค หรืออุบัติเหตุต่าง ๆ

1.2.12 มูลฝอยพิเศษ (Special Waste) หมายถึง มูลฝอยที่จะต้องมีการจัดการเป็นพิเศษ เพราะอาจก่ออันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม บางครั้งอาจถูกจัดเป็นมูลฝอยอันตราย ได้แก่ มูลฝอยที่ระเบิดได้ มูลฝอยไวไฟ มูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยกัมมันตภาพรังสี

และมูลฝอยที่มีฤทธิ์ในการกักคร่อน เป็นต้น แหล่งกำเนิดอาจมาจากที่พักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล และสถานที่ทำการต่าง ๆ

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่สำคัญต่อมนุษย์ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมชุมชนในด้าน สุขภาพอนามัย และมลภาวะต่าง ๆ ซึ่งมีแหล่งกำเนิดตามการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ คือ

- มูลฝอยจากบ้านพักอาศัย เป็นมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมการดำรงชีพของคนที่อยู่อาศัยในบ้านพัก ได้แก่ เศษอาหาร เศษแก้ว เศษกระดาษ ถุงพลาสติก และใบไม้ เป็นต้น

- มูลฝอยจากธุรกิจการค้า เป็นมูลฝอยที่มาจากสถานที่ที่มีการประกอบกิจกรรมขายส่ง ขายปลีก หรือบริการทางด้านการค้า ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะเป็นการค้าประเภทใด มูลฝอยที่เกิดขึ้นอาจมี เศษอาหาร เศษแก้ว พลาสติก และเศษวัสดุจากสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ หรืออาจมีของเสียอันตราย

- มูลฝอยจากการเกษตร แหล่งมูลฝอยที่สำคัญมักมาจากกิจกรรมการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ เช่น มูลสัตว์ เศษหญ้า เศษพืชผัก ภาชนะใส่ยาปราบศัตรูพืช และขูดยาฆ่าแมลง เป็นต้น

- มูลฝอยจากสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือแหล่งท่องเที่ยวศิลปกรรม มักมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมูลฝอย เช่น เศษอาหาร เศษวัสดุบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ

- มูลฝอยจากโรงพยาบาล มักถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มมูลฝอยอันตราย เพราะอาจทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้หลายประการ เช่น มูลฝอยติดเชื้อ ได้แก่สิ่งปฏิกูลที่มีเชื้อโรค ภาชนะที่สัมผัสผู้ป่วยติดเชื้อ หรือมูลฝอยกัมมันตรังสี เช่น फिल्मเอ๊กเรย์ หรือมูลฝอยมีคม เช่น เข็มฉีดยา มีดผ่าตัด และมีดโกน ซึ่งมูลฝอยเหล่านี้จะต้องมีการจัดการเป็นพิเศษ

- มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมนั้น ๆ เช่น เศษกระดาษ เศษอาหาร ถังกระดาษ เศษพลาสติก ขี้เถ้า เศษโลหะ รวมทั้งมูลฝอยอันตราย

1.3 แหล่งกำเนิดขยะชุมชน

แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ที่พักอาศัย ธุรกิจการค้า สถานที่ราชการ สถานที่ก่อสร้างสถานที่ตั้งระบบสาธารณูปโภคสถานที่สาธารณะซึ่งปริมาณและลักษณะขยะชุมชนจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะประเภทกิจกรรม คือ

1.3.1 ที่พักอาศัย บ้านเดี่ยว ตึกแถว อพาร์ทเมนต์ ได้แก่ เศษอาหาร กระดาษ ถังพลาสติก เศษผ้าใย กระเบื้อง ขวดแก้ว เศษใบไม้ กิ่งไม้ และเฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ ขยะอันตรายจากบ้านเรือน

1.3.2 ธุรกิจการค้า ร้านค้า ภัตตาคาร ตลาด สำนักงาน โรงเรือน สถานเริงรมย์ ได้แก่ กระดาษ ถังพลาสติก เศษอาหาร แก้ว ไม้ กระป๋อง

1.3.3 สถานที่สาธารณะ ถนนที่จอดรถ สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ ชายหาด สถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ เศษอาหาร พลาสติก กระจก เศษใบไม้ กิ่งไม้ ฝุ่นดิน ฯลฯ

1.3.4 สถานที่ก่อสร้างที่กำลังมีการก่อสร้าง หรือรื้อถอน การซ่อมแซมถนน หรือทางเดินเท้าที่ชำรุด ได้แก่ เศษไม้ เศษเหล็ก เศษหิน คอนกรีต ฝุ่นดิน ฯลฯ

1.3.5 สถานที่ราชการ โรงเรียน โรงพยาบาล เรือนจำ ที่ทำการของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้แก่ กระดาษ ก่อ่ง พลาสติก เศษอาหาร แก้ว กระจก ไม้ ขยะอันตราย

1.3.6 สถานที่ตั้งสาธารณูปโภค โรงผลิตน้ำประปา โรงบำบัดน้ำเสีย เตาเผาขยะ ได้แก่ กาก ตะกอนจากการบำบัดน้ำเสีย ขี้เถ้าจากการเผา ฯลฯ

ประเภทของขยะชุมชน

- ขยะย่อยสลายได้ คือขยะที่ย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ และสามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษวัชพืช เศษอาหาร ใบไม้ ผัก ผลไม้

- ขยะรีไซเคิล คือขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น กระดาษ แก้ว โลหะ พลาสติก เก็บไว้ขาย หรือแยกใส่ถุง ในถุงขยะรีไซเคิล เพื่อนำไปแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่

- ขยะทั่วไป คือขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ขอบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟม และฟรอยด์ที่เป็นอาหาร

- ขยะพิษ คือขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย ขวดยา กระจกสเปร์ย กระจกยารฆ่าแมลง ภาพยนตร์สารอันตรายต่าง ๆ

1.4 การจัดการขยะมูลฝอย

1.4.1 ความจำเป็นในการจัดการขยะมูลฝอย

สมนึก บัวทอง (2548: 33-34) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการขยะมูลฝอยเป็นสิ่งจำเป็นในปัจจุบันเพราะความหนาแน่นของประชากรที่มีจำนวนมากขึ้นและที่ดินเปล่าน้อยลง ประกอบกับปริมาณมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นประชาชนไม่สามารถนำมูลฝอยไปทิ้งตามที่ดินว่างเปล่าได้เหมือนเมื่อก่อนที่เคยปฏิบัติ รัฐบาลจึงได้เข้ามาจัดการเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยแก่ชุมชน เนื่องจากการกำจัดที่ไม่ถูกวิธีและไม่เหมาะสมจนก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้

1) เป็นบ่อเกิดของเชื้อโรค เพราะมูลฝอยเป็นสิ่งที่เหลือทิ้ง รวมถึงสิ่งสกปรกทั้งหลายที่รวมกันอยู่ จึงมีเชื้อโรคนานาชนิดปนอยู่ สามารถเจริญเติบโตแพร่พันธุ์ได้ดี และรวดเร็ว ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และถ้ามูลฝอยถูกทิ้งอยู่นานเท่าใด ปริมาณเชื้อโรคที่มีอยู่ก็จะมีปริมาณมากขึ้น แพร่กระจายออกไปก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของคนและสัตว์ได้

2) เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค ได้แก่ แมลงสาบ หนู ยุง แมลงต่าง ๆ และสุนัข สัตว์เหล่านี้นอกจากจะออกไปคุ้ยเขี่ยอาหาร ซึ่งมีอยู่มากมายในกองขยะมูลฝอยแล้ว ยังใช้เป็นที่เพาะเชื้อโรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในมูลฝอยไปสู่คนและสัตว์ได้อย่างรวดเร็วและแพร่กระจายมากขึ้น

3) เกิดกลิ่นเหม็นและสภาพน้ำรังเกียจ เมื่อมีมูลฝอยเกิดการย่อยสลายโดยแบคทีเรีย ในสภาวะไร้อากาศ จะมีกลิ่นเหม็น ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะและปริมาณและชนิดของมูลฝอย นอกจากนี้ถ้าแมลงวันวางไข่ จะมีหนอนขึ้น เกิดสภาพไม่น่าดูเป็นที่ขยะแขยงมาก

4) เกิดเป็นเหตุรำคาญแก่บริเวณใกล้เคียง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์และแมลงต่าง ๆ เช่น หนู แมลงวัน ยุง สัตว์เหล่านี้เมื่อเพาะพันธุ์มีปริมาณมากขึ้นก็จะก่อให้เกิดความรำคาญให้แก่บริเวณใกล้เคียง

5) เกิดอุบัติเหตุ อาจเกิดอัคคีภัย ในกรณีที่มูลฝอยมีเชื้อไฟด้วย เช่น กระดาษพลาสติก ฯลฯ ซึ่งติดไฟง่าย ถ้ามีผู้ไม่ระมัดระวังทิ้งกันบุหรี่ยังคงติดไฟอยู่ก็จะเกิดอัคคีภัยได้ง่าย อีกประการหนึ่งอาจจะเกิดอุบัติเหตุบาดเจ็บต่อร่างกาย เนื่องจากมูลฝอยใกล้กับทางเดินเท้าซึ่งในกองมูลฝอยอาจมีเศษแก้ว เศษโลหะหรือของมีคม ซึ่งผู้สัญจร ไปมาหรือเด็กอาจจะเดินเหยียบของมีคมนั้นได้

1.4.2 การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักวิชาการ

การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักวิชาการ มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ไม่ทำให้บริเวณที่กำจัดขยะมูลฝอยเป็นแหล่งอาหาร แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงนำโรค เช่น แมลงวัน ยุงและแมลงสาบ เป็นต้น
- 2) ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนแก่แหล่งน้ำและพื้นดิน
- 3) ไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
- 4) ไม่เป็นสาเหตุแห่งความรำคาญ อันเนื่องมาจาก เสียง กลิ่น คิววัน ผงและฝุ่นละออง

จากรู้อยาสมุทร (2535) ได้มีข้อเสนอแนะรูปแบบวิธีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) ทิ้งบนดิน(Dumping on Land) การนำมูลฝอยไปทิ้งบนดินส่วนใหญ่ใช้ถมในที่ เพราะเป็นวิธีที่ง่ายที่สุด และราคาถูกด้วย

2) การนำมูลฝอยไปทิ้งทะเล (Disposal at Sea) เป็นการกำจัดขยะมูลฝอยวิธีหนึ่งที่สามารถกำจัดขยะได้ทุกชนิด แต่การนำไปทิ้งควรห่างจากฝั่ง 8 กิโลเมตร ปัจจุบันวิธีนี้ไม่นิยม เพราะมีข้อเสียมาก

3) การกำจัดขยะแบบเตาเผาความร้อนสูง (High Temperature Insinartion) สามารถทำลายขยะได้เกือบทุกชนิด เตาเผามีหลายชนิดขึ้นอยู่กับลักษณะของมูลฝอย ถ้าเป็นประเภทติดไฟง่าย สามารถใช้เตาเผาชนิดที่ไม่ต้องใช้เชื้อเพลิงช่วย แต่ถ้าขยะมูลฝอยมีความชื้นสูงมากกว่าร้อยละ 50 เตาเผาขยะมูลฝอยต้องเป็นชนิดที่ใช้เชื้อเพลิงจำพวกน้ำมันเตาช่วยในการเผาไหม้ การเผาในเตาเผาใช้เนื้อที่น้อย ส่วนที่เหลือจากการเผาไหม้ เช่น ขี้เถ้า สามารถนำไปใช้ถมที่ดินหรือใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ การกำจัดขยะด้วยวิธีนี้เป็นวิธีที่ถูกต้องที่สุด

4) การฝังที่ถูกต้องสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) วิธีนี้เป็นวิธีที่เหมาะสมลดอันตรายต่าง ๆ ได้ดีกว่าปล่อยให้ขยะทิ้งกองบนพื้นดิน และสามารถกำจัดได้ทุกชนิดไม่ตกค้าง พื้นที่บางแห่งเมื่อถมเสร็จ อาจนำไปใช้ประโยชน์อื่นได้ เช่น ทำเป็นส่วนหย่อม สนามกีฬา เป็นต้น

5) การกำจัดขยะแบบหมักทำปุ๋ยในโรงงาน (Composting) เป็นการกำจัดโดยนำขยะมาทำเป็นปุ๋ยหมัก เป็นวิธีหนึ่งที่เหมาะสมและนิยมมาก

6) การกำจัดมูลฝอยโดยวิธีสกัดไขมัน (Reduction) ขยะบางชนิดเป็นไขมัน การนำไปทิ้งเฉย ๆ จะสูญเปล่า ดังนั้นจึงนำมากลับเพื่อสกัดเอาไขมันออก เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ เช่น สบู่ เครื่องสำอางชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

7) การกำจัดขยะโดยวิธีบด (Grinding) ขยะจำพวกเศษอาหารที่เกิดจากครัวเรือน ภัตตาคาร ที่มีเศษขยะจำพวกนี้มาก ก็อาจจะกำจัดโดยวิธีการบดให้ละเอียด

8) การกำจัดโดยวิธีอื่น ๆ การเลือกวัตถุบางชนิดจากขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ เช่น พลาสติก เหล็ก กระดาษ นำกลับมาหลอมใช้ใหม่

1.5 การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

1.5.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการจัดการขยะมูลฝอย

การบริหารจัดการของเสียของชุมชน ในปัจจุบันเป็นภาระหน้าที่หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ กล่าวคือ สำหรับในส่วนกลาง คือ จังหวัด กรุงเทพมหานคร จะอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า กรุงเทพมหานคร ส่วนภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในเขตเมือง และชุมชนหนาแน่นอื่น ๆ ในส่วนภูมิภาคนั้น เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และพระราชบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยส่วนราชการต่าง ๆ ไม่ว่าจะอยู่นอกหรือในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ต่างก็เป็นหน่วยงานสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันทั้งสิ้น ส่วนขยะมูลฝอยที่เกิดนอกเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาลเมืองพัทยา และสุขาภิบาลนั้น ถือเป็นขยะนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมและนำไปกำจัด

สมนึก ชัชวาล (2544:37) สำหรับของเสียบางประเภท เช่น น้ำเสียและของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ต่าง ๆ ซึ่งมีเป็นจำนวนมากที่เป็นของเสียอันตรายจะมีกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบ ซึ่งจากสถิติตัวเลขปี พ.ศ. 2539 ประเทศไทยมีจำนวนโรงงานกว่า 126,000 โรงงานทั่วประเทศที่ผลิตของเสียที่เป็นอันตราย เช่น

อุตสาหกรรมปิโตรเลียม อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมหุบลโหะ อุตสาหกรรมแบตเตอรี่ อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ อุตสาหกรรมฟอกหนัง ถึงแม้จะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยอันตราย พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎหมายอื่น ๆ แต่การออกข้อกำหนดในกฎหมายลูกยังไม่ครอบคลุมการดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพียงพอ ที่จะควบคุมให้โรงงานจำนวนมากเหล่านี้ทำตามระเบียบ ยิ่งกว่านั้น อุตสาหกรรมการผลิตได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ตลอดเวลา กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เรายังไม่ครอบคลุมได้ถึงสถานการณ์ยังเป็นเช่นเดียวกับ โปลิสจิบซโมย รัฐบาลได้พยายามกำหนดเขตอุตสาหกรรมและสนับสนุนให้โรงงานต่าง ๆ ไปอยู่รวมกันในนิคมอุตสาหกรรม เพื่อสะดวกต่อการควบคุมดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม ขยะอุตสาหกรรมเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะนับวันของเสียอันตรายประเภทนี้ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ยังมีอีกหลายองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับของเสียอันตราย ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมจะเป็นผู้ดูแลในภาพรวมของประเทศ แต่เมื่อใดก็ตามมีการร้องเรียนเกี่ยวกับของเสียอันตราย กรมควบคุมมลพิษจะเป็นผู้ทำการตรวจสอบ นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐบาลอีกหลายแห่งที่ช่วยดูแลในด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม อาทิ สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร เทศบาลนคร เทศบาลเมือง สุขาภิบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต.

1.5.2 กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนจะมีแนวทางการจัดการขยะตั้งแต่การรวบรวมและจัดเก็บขยะ การคัดแยกประเภทขยะ และลดปริมาณขยะมูลฝอยดังนี้

การรวบรวมและกักเก็บขยะมูลฝอย

การเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย รวมถึงการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเพื่อส่งไปกำจัดที่สถานกำจัดขยะมูลฝอย มีขั้นตอน คือ

1) การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย คือการเก็บขยะมูลฝอยใส่ไว้ในภาชนะเพื่อรอให้พนักงานเก็บขนมูลฝอยมาเก็บขนไปเทใส่รวบรวมในรถบรรทุกขยะ และการที่พนักงานกวาดถนนเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยไว้ในรถขยะ ขยะมูลฝอยต่าง ๆ จะถูกนำไปถ่ายใส่ในรถบรรทุกขยะเพื่อที่จะนำไปส่งต่อไปยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย

2) การขนส่งขยะมูลฝอย เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้จากแหล่งชุมชนต่างๆ ใส่ในรถบรรทุกขยะเพื่อนำไปยังสถานที่กำจัดขยะซึ่งอาจเป็นการขนส่งโดยตรงจากแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัดขยะเลยทีเดียวหรืออาจขนขยะมูลฝอยไปพักยังที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งเรียกว่า สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยก่อนจะนำไปยังแหล่งกำจัดก็ได้

3) การกำจัดขยะมูลฝอย วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ใช้ต่อเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีหลายวิธี เช่น นำไปกองทิ้งบนพื้นดิน นำไปทิ้งลงทะเล หมักทำปุ๋ย เผากลางแจ้ง เผาในเตาเผาขยะ และฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการ เป็นต้น

การคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย

การเก็บขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นครั้งแรก เพื่อให้มูลฝอยชนิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ในสภาพที่พร้อมจะนำมูลฝอยไปฝังในถัง จึงมิใช่เพียงแต่กำจัดหรือทำลายให้หมดไปเท่านั้นแต่จะต้องทำให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนให้มากที่สุด ในเวลาเดียวกันด้วย การคัดแยกประเภทมูลฝอยเพื่อนำส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเข้าสู่กระบวนการเพื่อผลิตสิ่งใหม่ ๆ นอกจากจะได้ประโยชน์แล้วยังเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุดอีกด้วย ซึ่งการแยกประเภทขยะมูลฝอยในครัวเรือนสามารถปฏิบัติได้ ดังนี้

1) ระบบถังสองใบ (two-cans system) เป็นการแยกประเภท คือ ขยะมูลฝอยเปียกหนึ่งถัง และมูลฝอยแห้งหนึ่งถัง เพื่อจัดเก็บและนำไปกำจัดให้เหมาะสม และประหยัดมากยิ่งขึ้นคือ มูลฝอยเปียกจำเป็นต้องเก็บทิ้งทุกวัน เนื่องจากค้างไว้นานเกิดการบูดเน่า ส่งกลิ่นเหม็น ราคาสูงได้ ส่วนมูลฝอยแห้งเก็บแยกต่างหากช่วยลดปริมาณมูลฝอยและสะดวกต่อการกำจัดต่อไป

2) ระบบถังสามใบ (three-cans system) เป็นการเก็บกักมูลฝอยโดยการแยกมูลฝอยออกเป็น 3 ประเภท ถังใบแรกใส่มูลฝอยเปียก ถังใบที่สองใส่มูลฝอยแห้ง และถังใบที่สามใส่ มูลฝอยจำพวกแก้วและมูลฝอยอันตรายในบ้าน เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย กระจกสเปร์ย แก้ว ทำให้แยกประเภทมูลฝอยได้มากขึ้น และสะดวกในการกำจัดและปลอดภัยจากอันตรายขณะกำจัดและเก็บขน

การลดปริมาณขยะมูลฝอยและการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์

เมื่อมีการพิจารณาองค์ประกอบขยะมูลฝอยในประเทศไทยแล้ว จะพบว่าประกอบไปด้วย เศษกระดาษและพลาสติกอยู่ประมาณร้อยละ 20 มีเศษขวด เศษแก้ว อลูมิเนียม โลหะ ฯลฯ อยู่ประมาณร้อยละ 6 ซึ่งขยะมูลฝอยเหล่านี้ย่อยสลายได้ยากเป็นปัญหาหนึ่งในการกำจัดมูลฝอย

ดังนั้นหากมีการนำเอาวัตถุเหล่านี้กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีกครั้งก็จะช่วยลดปริมาณวัตถุที่จะต้องกำจัดลงได้กว่าร้อยละ 70 ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปริมาณค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะมูลฝอยตลอดจนค่าใช้จ่ายในการควบคุมป้องกันมิให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมได้อีกทางหนึ่ง และยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย

การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งที่เกิดนั้น ควรพยายามมุ่งหลีกเลี่ยงหรือลดการใช้หรือบริโภคสิ่งของบางชนิด ซึ่งการปฏิบัติส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความร่วมมือของประชาชน และนี่คือตัวอย่างของวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ อติศักดิ์ ทอง ไข่มุกต์ (2535:4-50) ได้อธิบายไว้ว่า

1) นำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ (Product reuse) ได้แก่ การพยายามใช้สิ่งของต่าง ๆ หลายครั้งก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ใหม่แทนการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง

2) ลดปริมาณวัสดุ (reduce material volume) ได้แก่ การพยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุอยู่ในบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อเป็นการลดปริมาณบรรจุภัณฑ์ที่จะต้องกลายเป็นของเสีย

3) ลดความเป็นพิษ (reduce toxicity) ได้แก่ การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด เช่น ผลิตภัณฑ์ สเปรย์ทุกชนิด น้ำยาทำความสะอาด ยาฆ่าแมลง เป็นต้น

4) ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานนาน (increased product life timer) ได้แก่ พยายามเลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร และมีอายุการใช้งาน รวมทั้งซ่อมแซมของใช้ต่าง ๆ ให้ใช้งานได้ยาวนานที่สุดก่อนทิ้งไป

5) ลดการบริโภค (decreased consumption) ได้แก่ พยายามทำความเข้าใจกับผู้บริโภคถึงวัสดุที่กำจัดยาก หรือมีปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดปริมาณการใช้วัสดุเหล่านั้น เช่น ซ้อนพลาสติก ถุงพลาสติกบรรจุอาหาร โฟมบรรจุอาหาร เป็นต้น

การนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ซึ่งอาจนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านวัสดุ ด้านพลังงาน หรือในการปรับปรุงคุณภาพของดิน

กระบวนการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่สามารถเริ่มต้นตั้งแต่มูลฝอยนั้นถูกผลิตออกมาใหม่ ๆ จนกระทั่งก่อนการกำจัดขั้นสุดท้าย การนำกลับมาใช้ประโยชน์มีด้วยกันหลายวิธี ดังนี้

1) การนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ (product reuse) ได้แก่ การใช้ผลิตภัณฑ์หลาย ๆ ครั้งก่อนทิ้ง เช่น การนำขวดแก้วมาใช้ใหม่หลาย ๆ ครั้ง

2) การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ (material recycling) ได้แก่ การนำวัสดุไปผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่ เช่น การผลิตกระดาษจากเศษกระดาษเก่า

3) การนำของเสียไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น (recourse recovery) ได้แก่ การนำของเสียมาผ่านกระบวนการผลิต เช่น การนำมูลฝอยมาหมักเป็นปุ๋ยหมัก

4) การนำของเสียมาผลิตเป็นพลังงาน (energy recovery) ได้แก่ การนำของเสียมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นพลังงาน เช่น การเผามูลฝอยให้ได้ความร้อน เพื่อทำไอน้ำ และผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

2. การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสิงหนคร

เทศบาลตำบลสิงหนคร ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลสทิงหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ด้านชายฝั่งทะเลตะวันตกของอ่าวไทยและด้านตะวันออกของทะเลสาบสงขลาอยู่ห่างจากตัวจังหวัดสงขลาตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 408 ผ่านสะพานติณสูลานนท์ระยะ 26.6 กิโลเมตร หรือผ่านทางแพขนานยนต์จากฝั่งเขาแดง-ฝั่งเมืองสงขลา ระยะทาง 4.5 กิโลเมตร

เขตการปกครอง เขตพื้นที่การปกครองของเทศบาลตำบลสิงหนคร ตามพระราชบัญญัติยกฐานะเปลี่ยนแปลงท้องที่สุขาภิบาลสิงหนครเป็นเทศบาลตำบลสิงหนคร พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย ตำบลหัวเขา (หมู่ที่ 1-8) ตำบลสทิงหม้อ (หมู่ที่ 1-6) ตำบลชิงโค (หมู่ที่ 1-4) และบางส่วนของหมู่ที่ 5 และ 6 ตำบลท่าบง (บางส่วนของหมู่ที่ 1 และ 3) รวมพื้นที่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลสิงหนคร ทั้งสิ้น 4 ตำบล 22 หมู่บ้าน

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มและที่ราบชายฝั่งทะเล พื้นที่ค่อย ๆ ลาดต่ำลงตามแนวชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยและด้านทะเลสาบสงขลาส่วนทางทิศใต้พื้นที่เป็นภูเขามีสลักชะง่อนยาวเป็นรูปแหลมยื่นลงสู่ทะเลสาบ มีภูเขาสำคัญคือ เขาเขียว และ เขาแดง

สภาพภูมิอากาศ แบ่งออกเป็น 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน กับ ฤดูฝน ฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม อากาศจะร้อนจัดมากในเดือนเมษายน ส่วนฤดูฝนจะมี 2 ช่วง เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมคือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะเริ่มเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกันยายน และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะเริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม

ระบบการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา

2.1 ปริมาณขยะมูลฝอยและความสามารถในการจัดเก็บ

จากแบบสำรวจข้อมูลการบริการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เทศบาลตำบลสิงหนคร พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นปริมาณวันละ 15 ตัน ซึ่งทางเทศบาลตำบลสิงหนครสามารถเก็บรวบรวมได้ประมาณวันละ 10-12 ตัน และยังคงมีขยะมูลฝอยตกค้างอีกประมาณ 3 ตันต่อวัน

ในการเก็บขนขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลสิงหนคร ได้คิดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเป็นรายเดือน เดือนละ 10 บาทต่อ 1 ครอบครัว รายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยทั้งหมด 176,390 บาทต่อปี

2.2 ความพร้อมของระบบการจัดการขยะมูลฝอย

2.2.1 ความพร้อมด้านเครื่องมือในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลสิงหนคร มีความพร้อมด้านการจัดการขยะมูลฝอยโดยมีจำนวนรถในการเก็บขนขยะมูลฝอย

- 1) รถปิคอัพ ขนาดความจุ 3.01 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 1 คัน
- 2) รถบรรทุกขยะแบบมาตรฐาน ขนาดความจุ 10.4 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 1
- 3) รถบรรทุกขยะชนิดอัดท้าย ขนาดความจุ 10 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 2 คัน
- 4) รถบรรทุกขยะชนิดอัดท้าย ขนาดความจุ 5 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 1 คัน

2.2.2 ความพร้อมด้านกำลังคนในด้านการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลสิงหนคร

มีความพร้อมด้านจำนวนผู้ปฏิบัติงาน

- 1) ผู้ดำเนินการเก็บขน จำนวน 20 คน
- 2) ผู้ดำเนินการเก็บกวาด จำนวน 12 คน

ระยะทางจากเทศบาลตำบลสิงหนคร ไปถึงสถานที่ฝังกลบขยะของเทศบาลนครสงขลาประมาณ 30 กิโลเมตร

2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสิงหนคร

2.3.1 ไม่สามารถเก็บขนขยะมูลฝอยให้ครอบคลุมพื้นที่ เนื่องจากบางพื้นที่ประชาชนบางส่วนอยู่ในเขตเทศบาล และอยู่กระจัดกระจายถนนคับแคบ ทำให้รถเก็บขนขยะไม่สามารถเข้าไปได้ และถนนบางสายทางเทศบาลยังไม่ได้เปิดสายให้บริการ

2.3.2 ไม่สามารถดำเนินการให้มีการแยกขยะได้

2.3.3 ในการเก็บขนขยะได้ฝังกลบที่เทศบาลนครสงขลา มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา เปิด-ปิด ทำให้ไม่สะดวกในการดำเนินการเก็บขนขยะเที่ยวที่สองได้

2.3.4 อัตรากำลังมีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่รับผิดชอบ

2.3.5 ถึงขยะมีไม่เพียงพอ

2.3.6 พื้นที่บางส่วนถนนมีความกว้างน้อย รถเก็บขนขยะไม่สามารถเข้าออกได้ รวมทั้งมีสายไฟอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าความสูงของรถขนขยะ

2.3.7 พื้นที่โดยเฉพาะตำบลหัวเขา มีความสลับซับซ้อนมาก ไม่สามารถดูแลและอำนวยความสะดวกได้ ซึ่งรวมถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาค่อนข้างน้อย

แนวทางแก้ไขปัญหาคือการเก็บขนขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสิงหนคร

1) ในบางสายที่ทางเทศบาลไม่เปิดให้บริการเก็บขนขยะเนื่องจากชุมชนบางส่วนอยู่ในเขตเทศบาลปริมาณน้อย ทางเทศบาลจึงแก้ไขโดยการขอความร่วมมือและแรงจูงใจให้ประชาชนในพื้นที่ คัดแยกขยะ เก็บรวบรวมใส่ถุงพลาสติกนำมาวางไว้ริมถนนเส้นทางหลักที่เปิดให้บริการ ซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงให้เทศบาลเก็บขนไปกำจัด

2) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจในการคัดแยกขยะ ทางเทศบาลจึงได้มีโครงการรับซื้อขยะที่มีการคัดแยกแล้วจากชุมชน มีการรับซื้อสัปดาห์ละ 1 ครั้ง คือวันพฤหัสบดี โดยมีการนัดหมายกับชาวบ้าน ทางเทศบาลจะใช้รถสามล้อในการรับซื้อขยะเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ที่เป็นชุมชนแออัด

3) เทศบาลมีโครงการที่จะทำเปิดสถานที่คัดแยกมูลฝอย,เผาขยะ และมีการเสนอขอซื้อเตาเผาขยะไร้มลพิษให้แต่ละชุมชนรับผิดชอบและจัดการ

4) ทางเทศบาลทำแผนขออัตรากำลังเพิ่มในทุก ๆ ปี และมีการประชุมผู้นำชุมชนเพื่อชี้แจงขอความร่วมมือ ให้ชาวบ้านในชุมชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละครัวเรือนเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยในแต่ละวัน

5) ถังขยะมีไม่เพียงพอบางส่วนเพราะพฤติกรรมของวัยรุ่นในชุมชน ทำลาย ขโมย เทศบาลจึงขอความร่วมมือให้ประชาชนในชุมชนดูแลและรักษาความสะอาดถังขยะที่อยู่ในบริเวณใกล้บ้านตัวเอง

6) เทศบาลมีโครงการจ้างคนขนขยะอาจจะเป็นเจ้าของบ้านขนมาเองไว้ในบริเวณที่รถขนขยะของเทศบาลสามารถเข้ามาได้โดยสะดวก

7) โดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลหัวเขา และตำบลสิงห์หม้อบางส่วนที่เป็นชุมชนแออัด เทศบาลจะจัดจ้างคนขนขยะมาไว้บริเวณที่รถสามารถเก็บขนได้สะดวก

3. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว

3.1 ความหมายของพฤติกรรม

ได้มีผู้กล่าวความหมายของพฤติกรรมไว้มากมาย ชูดา จิตพิทักษ์ (2528: 2) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลไม่เฉพาะแต่สิ่งที่แสดงออกมามีภายนอกเท่านั้น แต่รวมถึงสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลสังเกตเห็นไม่ได้โดยตรง เช่น ค่านิยม ที่ยึดถือเป็นหลักในการประเมินสิ่งต่าง ๆ ทศนคติหรือเจตคติที่เขามีต่อสิ่งต่าง ๆ ความคิดเห็น ความเชื่อถือ รสนิยมและสภาพจิตใจที่ถือว่าเป็นบุคลิกของบุคคลนั้น

สม โภชน์ เอี่ยมสุภายิต (2526: 2-3) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออก ตอบสนอง หรือโต้ตอบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ในสถานการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตได้ ได้ยิน นับ ได้อีกทั้งวัดได้ตรงกันด้วยเครื่องมือที่เป็นตัววัดด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออก หรือ การตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายใน หรือภายนอกร่างกายก็ตาม เช่น การร้องไห้ การกิน การวิ่ง การขว้าง การอ่านหนังสือ การเดินของซีพอร์ การเดินของหัวใจ การกระตุกของกล้ามเนื้อ เป็นต้น

เมธาวิ อุดมธรรมานูภาพ (2544: 1) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้นจะกระทำโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตเห็นการกระทำนั้นหรือไม่ก็ตาม การพูด การเดิน การกระพริบตา การไต่ยีน การเข้าใจ การรู้สึก โกรธ การคิด ฯลฯ ต่างเป็นพฤติกรรมทั้งนั้น

ชัยพร วิชชาวูธ (2523: 1) ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง การกระทำของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้นผู้กระทำจะกระทำโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตามและคนอื่นจะสังเกตเห็นการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 15) ได้กล่าวถึง ความหมายของพฤติกรรมที่สอดคล้องกับ ชัยพร วิชชาวูธ สรุปได้ว่า หมายถึง การกระทำของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้นผู้กระทำจะกระทำโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตเห็นการกระทำนั้นหรือไม่ก็ตาม เช่น การพูด การเดิน การกระพริบตา การไต่ยีน การเข้าใจ การทำงานของหัวใจ การทำงานของกล้ามเนื้อ เป็นต้น

อรทัย ชื่นมณูย์ (2519: 20) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรม หมายถึง การกระทำใด ๆ ของบุคคลทั้งที่สังเกตเห็นได้ภายนอก เช่น การเคลื่อนไหว การพูด การแสดงออก และที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เช่น การคิด การจำ การตัดสินใจ เป็นต้น ซึ่งรวมทั้งการกระทำที่บุคคลทำโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม

จากความหมายต่าง ๆ ของพฤติกรรมที่กล่าวไว้ สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ของมนุษย์ที่ตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ พฤติกรรมจะประกอบด้วย

1. พฤติกรรมภายนอก คือ พฤติกรรมที่มองเห็นได้ด้วยตา เช่น การกระทำ การพูด การเดิน การวิ่ง ซึ่งเป็นลักษณะอาการที่แสดงออกมาให้เห็นและสามารถวัดได้
2. พฤติกรรมภายใน คือ พฤติกรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา จะอยู่ภายในจิตใจ เช่น การคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ เป็นพฤติกรรมที่มองไม่เห็น แต่วัดได้โดยใช้เครื่องมือหรือวิธีการศึกษา ทั้งนี้บุคคลจะแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งการรับรู้ทางสังคมมีอิทธิพลสูงอย่างมากต่อพฤติกรรมของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลได้รับรู้ทางสังคมอย่างไร ก็จะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการรับรู้ทางสังคมมาเช่นนั้น ด้วยการนี้การแสดงพฤติกรรมของบุคคลจึงเป็นผลมาจากการเรียนรู้ผ่านสิ่งเร้าต่างๆ

3.2 องค์ประกอบของพฤติกรรม

สุณีย์ สีสวรรณ (2540: 15) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมเป็นผลมาจากการเลือกสรรปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งย่อมมีจุดหมายปลายทางที่แน่นอน พฤติกรรมของมนุษย์ออกเป็น 7 ประการ ดังนี้

- 1) เป้าหมาย (Goal) เป็นวัตถุประสงค์หรือความต้องการที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม
- 2) ความพร้อม (Readiness) เป็นระดับของวุฒิภาวะ และความสามารถที่จำเป็นการกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ
- 3) สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสที่เลือกกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ
- 4) การแปลความหมาย (Interpretation) เป็นการพิจารณาสถานการณ์เพื่อเลือกสรรวิธีการที่คิดว่าจะตอบสนองความต้องการมากที่สุด หรือ เหมาะสมที่สุด
- 5) การตอบสนอง (Response) เป็นการดำเนินการทำกิจกรรม ที่ได้เลือกสรรแล้ว
- 6) ผลรับ (Consequence) เป็นผลของการกระทำกิจกรรม ซึ่งอาจตรงตามเป้าหมายหรือไม่ตรง ก็ได้
- 7) ปฏิกริยาต่อการผิดหวัง (Reaction to thwarting) เป็นปฏิกริยาที่เกิดขึ้นเมื่อไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ ก็จะกลับไปแปรความหมายใหม่ เพื่อเลือกสรรวิธีการที่ตอบสนองความต้องการได้ แต่ถ้ากระทำแล้ว หรือพิจารณาแล้ว เห็นว่าเกินความสามารถก็จะเลิกความต้องการนั้น

3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์

พัฒนา สัจฉานง (2522: 80-82) พูดถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ว่าประกอบด้วยปัจจัย ดังต่อไปนี้

3.1.1 กลุ่มสังคม (Social Group) ได้แก่ กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มเพื่อนร่วมสถาบันเดียวกัน เป็นต้น

3.1.2 บุคคลที่เป็นแบบอย่าง (Identification Figure) ได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง ครู หรือผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคม

3.1.3 สถานภาพ (Status) อาจเป็นสถานภาพที่สังคมกำหนดให้ เช่น เพศ อายุ ศาสนา หรืออาจเป็นสถานภาพที่บุคคลนั้นหามาได้ด้วยตนเอง เช่น ยศ ตำแหน่ง เมื่อบุคคลมีสถานภาพต่างกันพฤติกรรมก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วย

3.1.4 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น ปัจจุบันมนุษย์นิยมใช้เครื่องทุ่นแรงเพื่อทำงานแทนการใช้แรงงานคนเหมือนก่อน ได้ส่งผลให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3.1.5 กฎหมาย พฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์จะถูกควบคุมโดยกฎหมาย เช่นการสูบบุหรี่หรือขับรถประจําทางในเขตกรุงเทพมหานคร ถือว่าผิดกฎหมาย ดังนั้น พฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือขับรถประจําทางก็จะลดลง

3.1.6 ศาสนา แต่ละศาสนามีกฎเกณฑ์ ข้อห้ามที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในสถานการณ์อย่างเดียวกัน คนที่นับถือศาสนาต่างกั้ก็อาจแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันได้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากอิทธิพลของศาสนานั้นเอง

3.1.7 ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ ล้วนมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติของบุคคลทั้งสิ้น เช่น ประเพณีในการเลี้ยงเด็กของแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกันออกไปตามความเชื่อ

3.1.8 สิ่งแวดล้อม คนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างกัน พฤติกรรมย่อมแตกต่างกันด้วย เช่น คนในชนบทกับคนในเมือง เป็นต้น

3.1.9 ทักษะคดี มีอิทธิพลต่อการแสดงออกของมนุษย์ เช่น นักเรียนมีทักษะคดีไม่ค่อยดี ต่อครูผู้สอนก็มักจะแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ ออกมา เช่น ไม่ตั้งใจเรียนหรือขาดเรียนเมื่อถึงชั่วโมงเรียนที่ครูคนนั้นสอน

3.1.10 การเรียนรู้ในจิตวิทยา ถือเป็นพฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยตลอด ตั้งแต่เด็กจนโต เช่น เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตนจากที่ได้ดูตัวอย่างจากผู้ใหญ่

3.4 การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2525: 131-136) ได้กล่าวถึง วิธีการศึกษาพฤติกรรมมี 2 วิธี คือ

3.4.1 การศึกษาพฤติกรรมโดยตรง ทำได้ 2 แบบ ดังนี้

1) การสังเกตแบบให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เช่น ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน โดยบอกให้นักเรียนในชั้นได้ทราบว่าครูจะสังเกตดูว่าใครทำกิจกรรมอะไรบ้างในห้องเรียน การสังเกตแบบนี้บางคนอาจไม่แสดงพฤติกรรมที่แท้จริงออกมาก็ได้

2) การสังเกตแบบธรรมชาติ คือ การที่บุคคลผู้ต้องการสังเกตพฤติกรรม ไม่ได้กระทำตนเป็นที่รบกวนพฤติกรรมของบุคคลผู้ถูกสังเกต และเป็นไปในลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกสังเกตไม่ทราบว่าถูกสังเกตพฤติกรรม การสังเกตแบบนี้จะได้พฤติกรรมที่แท้จริงมาก และจะให้นำผลที่ได้ไปอธิบายพฤติกรรมในสถานที่ใกล้เคียงกัน ข้อจำกัดของวิธีสังเกตต้องทำเป็นเวลาดูติดต่อกันเป็นจำนวนหลายครั้ง การสังเกตพฤติกรรมทั้งที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวและไม่รู้ตัว ผู้สังเกตจะต้องมีความละเอียด ต้องสังเกตให้เป็นระบบ และมีการบันทึกเมื่อสังเกตพฤติกรรมได้แล้ว นอกจากนี้ผู้สังเกตจะต้องไม่มีอคติต่อผู้ถูกสังเกต ซึ่งจะทำได้ผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

3.4.2 การศึกษาพฤติกรรมโดยทางอ้อม แบ่งออกได้หลายวิธี คือ

1) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้ศึกษาต้องการซักถามข้อมูลจากบุคคล หรือกลุ่มของบุคคล ซึ่งทำได้โดยการซักถาม เสนอปัญหากันโดยตรง หรือมีคนกลางทำหน้าที่ซักถามให้ก็ได้ เช่น ใช้ล่ามสัมภาษณ์คนที่พูดกันคนละภาษา การสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบถึงพฤติกรรมของบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การสัมภาษณ์โดยตรง ทำได้โดยผู้สัมภาษณ์ซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเรื่อง ๆ ตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้ อีกประเภท คือ การสัมภาษณ์โดยทางอ้อม หรือไม่เป็นทางการ ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ทราบว่าผู้สัมภาษณ์ต้องการอะไร ผู้สัมภาษณ์จะพูดคุยไปเรื่อย ๆ โดยสอดแทรกเรื่องที่จะสัมภาษณ์เมื่อมีโอกาส ซึ่งผู้ตอบจะไม่รู้ตัวว่าเป็นสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์

เจาะจงที่จะทราบถึงพฤติกรรม วิธีการสัมภาษณ์ทำให้ได้ข้อมูลมากมาย แต่มีข้อจำกัด คือ บางเรื่อง ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ต้องการเปิดเผย

2) การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเป็นจำนวนมาก และเป็นผู้ที่อ่านออกเขียนได้ หรือสอบถามกับบุคคลที่อยู่กระจัดกระจายมาก นอกจากนี้ยังสามารถถามพฤติกรรมในอดีตที่ต้องการ และเป็นผู้อ่านออกเขียนได้หรือสอบถามกับบุคคลที่อยู่ห่างหรือสอบถามกับบุคคลที่ต้องการทราบแนวโน้มพฤติกรรมที่ปกปิดหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ยอมแสดงให้บุคคลอื่นทราบได้โดยวิธีอื่นซึ่งผู้ถูกศึกษาแน่ใจว่าเป็นความลับและการใช้แบบสอบถามจะใช้เวลาศึกษาเวลาใดก็ได้

3) การทดลอง เป็นการศึกษาพฤติกรรมโดยผู้ถูกศึกษาจะอยู่ในสภาพการควบคุมตามที่ผู้ศึกษาต้องการ โดยสภาพแท้จริงแล้วการควบคุมจะทำได้ในห้องทดลอง แต่ในชุมชนการศึกษาพฤติกรรมของชุมชนโดยควบคุมตัวแปรต่าง ๆ คงเป็นไปได้น้อยมาก การทดลองในห้องปฏิบัติการจะให้ข้อมูลที่มีขีดจำกัด ซึ่งบางครั้งอาจนำไปใช้ในสภาพความเป็นจริงได้ไม่เสมอไป แต่วิธีนี้มีประโยชน์มากในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลทางด้านกายภาพ

4) การทำบันทึก วิธีนี้ทำให้ทราบพฤติกรรมของบุคคล โดยให้บุคคลแต่ละคนทำบันทึกพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งอาจเป็นบันทึกประจำวัน หรือศึกษาพฤติกรรมแต่ละประเภท เช่น พฤติกรรมการกิน พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมทางสุขภาพ พฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3.5 ความหมายของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว

จากแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ที่กล่าวมานี้ซึ่งได้นิยามความหมายพฤติกรรมว่าหมายถึงการกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ของมนุษย์ที่ตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ทั้งที่เป็นพฤติกรรมที่มองเห็นได้ด้วยสายตาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตา ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมทางจิตใจซึ่งอยู่ในรูปความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ หรืออื่น ๆ เมื่อนำมาประกอบกับแนวคิดเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งพยายามพรรณนาให้เห็นว่าการจัดการขยะมูลฝอยนั้นจะมีกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่บ้าง ดังที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2541: 3) อธิบายสรุปไว้ว่าการจัดการขยะมูลฝอยนั้นมีวิธีการอยู่หลายขั้นตอน ได้แก่

1) การเก็บรวบรวม (Storage and Collection) เริ่มตั้งแต่การเก็บขยะมูลฝอยใส่ไว้ในภาชนะไปจนถึงการรวบรวมขยะมูลฝอยจากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำไปใส่ยานพาหนะเพื่อที่จะขนถ่ายต่อไปยังแหล่งกำจัด หรือทำประโยชน์อื่น ๆ แล้วแต่กรณี

2) การขนส่ง (Transportation) เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนใส่ยานพาหนะแล้วนั้น ไปยังสถานที่กำจัดหรือทำประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งอาจเป็นการขนส่งโดยตรงจากแหล่งกำเนิดเลยทีเดียว หรืออาจขนไปพักรวมไว้ที่ใดที่หนึ่งซึ่งเรียกว่า สถานีขนถ่ายก่อนก็ได้

3) การแปรสภาพ (Processing) เป็นวิธีการที่จะทำให้ขยะมูลฝอยสะดวกแก่การเก็บขน หรือนำไปใช้ทำประโยชน์อย่างอื่น การแปรสภาพนี้อาจทำได้โดยการบดอัดเป็นก้อน คัดแยกเอา ส่วนที่ยังใช้ประโยชน์ได้ออกไปใช้ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

4) การกำจัดหรือทำลาย (Disposal) เป็นวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยขั้นสุดท้าย เพื่อให้ ขยะมูลฝอยนั้น ๆ ไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อสภาพแวดล้อมอันมีผลกระทบต่อสุขภาพ และ ความ เป็นอยู่ของมนุษย์ต่อไป

ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ ครอบครัวที่จะใช้ในงานวิจัยนี้ระดับหนึ่ง เมื่อนำข้อสรุปเบื้องต้นมาพิจารณากับแนวคิดสำคัญอีก แนวคิดหนึ่งคือแนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งมีแนวคิดสำคัญว่าการแก้ไขปัญหา ขยะมูลฝอยที่ดีวิธีหนึ่งก็คือการจัดการขยะจากแหล่งกำเนิด เพื่อ ไม่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยมากขึ้น แนวทางนี้เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดก่อนจะไปแก้ไขที่ปลายทาง สมบูรณ์ ชันเมือง (2542:13-14) ซึ่งแนะว่าระบบการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยที่ถูกต้องหลักสุขภาพ มีดังนี้

1) การหลีกเลี่ยง (reject) คือ การหลีกเลี่ยงหรือการงดใช้ บริโภคสิ่งที่เป็นอันตราย ต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม เช่น หลีกเลี่ยงการใช้ภาชนะ โฟม ในการบรรจุหีบห่อ

2) การลดปริมาณ (reduce) คือ การลดขนาด จำนวน ปริมาณ วัสดุ ที่จะก่อให้เกิด ขยะมูลฝอย เช่น การใช้ตะกร้าในการไปซื้อของ การใช้กระดาษสองหน้าในงานทั่วไป

3) การนำมาใช้ซ้ำ (reuse) คือ การนำเอาสิ่งของนั้นกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ในสภาพเดิม ของการนำมาใช้ซ้ำ เช่น การนำถุงพลาสติกมาใช้ในการรวบรวมขยะมูลฝอย การนำขวด มาล้างเพื่อใช้บรรจุน้ำ หรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น

4) การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่ (repair) คือ การนำของชำรุดเสียหายมาซ่อมแซมปรับปรุง เพื่อให้สามารถใช้งานได้ดังเดิม เช่น การซ่อมแซมเก้าอี้ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ เช่น เตาเร็ด เป็นต้น

5) การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่ (recycle) คือ การนำเอาวัสดุที่ไม่ใช้เข้าสู่กระบวนการ แปรเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ วิธีบางอย่างไม่ต้องใช้เทคโนโลยีมากนัก เช่น การทำรองเท้า หรือถังรองรับขยะมูลฝอยจากยางรถยนต์ ในบางวิธีต้องนำเข้าสู่กระบวนการแปร สภาพโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นต้นได้โดยการแยกขยะมูล ฝอยของตนเอง เพื่อนำไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าในท้องถิ่นซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ให้ตนเองอีกด้วย

แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด จึงให้ความสำคัญกับการเก็บ รวบรวมขยะมูลฝอย และการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์กับครัวเรือนได้กล่าวคือ

3.5.1 การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือน

การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นงานที่กระทำได้โดยประชาชน ก่อนที่จะนำส่งให้บริการของรัฐเก็บขนและนำไปกำจัดขั้นต่อไป จำรูญ ยาสมุทร (อ้างในสมบุญชัยนเมือง 2542:15-16) ซึ่งแนะว่าระบบการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยที่ถูกต้องหลักสากล มีดังนี้

1) ควรมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสากลไว้ประจำครัวเรือน เพื่อรองรับขยะมูลฝอยไว้ชั่วคราวก่อนที่จะนำไปกำจัดต่อไป สถานที่ที่ตั้งถังรองรับขยะมูลฝอยควรตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม สะดวกในการทิ้ง หรือ การแยกขยะมูลฝอย

2) ไม่ควรนำขยะมูลฝอยไปกองทิ้งไว้ตามที่ต่าง ๆ ภายในบ้านหรือที่สาธารณะ เพราะอาจก่อให้เกิดมลภาวะต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม

3) ไม่ควรเผาขยะมูลฝอยตามที่ต่าง ๆ หรือแม้แต่ภายในบริเวณบ้านของตนเอง เพราะการเผาขยะมูลฝอยทำให้เกิดควันและเขม่า เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4) ควรมีสถานที่รวบรวมขยะมูลฝอย หรือสิ่งของวัสดุที่ไม่ใช้แล้วหรือใช้ไม่ได้ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมก่อนที่จะนำไปกำจัดอีกทอดหนึ่งหรือเพื่อนำมาซ่อมแซมปรับปรุงไว้ใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป

5) ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตราย เช่น เศษแก้ว ระเบิด โคมไฟที่ใช้แล้ว ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ ควรมีสถานที่เก็บรวบรวมที่เป็นสัดส่วน ปลอดภัยจากเด็ก สัตว์เลี้ยง และแหล่งพลังงานความร้อนต่างๆ ก่อนนำไปกำจัดควรเก็บใส่ถุงปิดปากให้มิดชิด และแยกทิ้งต่างหาก

6) ถังรองรับขยะมูลฝอยสามารถที่จะดัดแปลงนำภาชนะที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เช่น ถังสี ถังผงซักฟอก ฯลฯ นำมาเป็นถังรองรับขยะมูลฝอยได้

3.5.2 การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครัวเรือน เป็นสิ่งสำคัญและจะเกิดประโยชน์มากกว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยที่กองขยะมูลฝอยรวม ณ สถานที่กำจัด เพราะจะใช้จ่าน้อยกว่า ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า คุณภาพของวัสดุที่คัดแยกจะดีกว่า

เทวีญ พัฒนาพงศ์ศักดิ์ (2540:17-21) ได้แนะนำหลักในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนไว้ดังนี้

1) เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ควรมีการแยกทิ้งลงภาชนะที่ฝาปิด ไม่รั่วซึมนำไปเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร ไก่ เป็ด หรือนำไปฝังกลบ

2) เศษใบไม้ กิ่งไม้ หญ้า สารอินทรีย์ ที่ย่อยสลายได้ ควรมีสถานที่รวบรวมนำไปทำปุ๋ยหมัก

3) เศษกระดาษ ควรแยกประเภทเป็น หนังสือเก่า หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษ
กล่องกระดาษ แล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น นำไปบริจาค หรือนำไปขาย

4) เศษผ้า หรือเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้ว ควรแยกนำมาทำเป็นผ้าจี้รีวทำความสะอาด
ผ้าเช็ดมือ นำมาใช้ประโยชน์ เช่น ใช้เป็นถุงรวบรวมขยะมูลฝอย หรือรวบรวมไว้เพื่อขาย

5) พลาสติก ได้แก่ ถุงพลาสติก ขวดพลาสติก ภาชนะที่ทำด้วยพลาสติกต่าง ๆ
แยกแล้ว นำมาใช้ประโยชน์ เช่น ใช้เป็นถุงรวบรวมขยะมูลฝอย หรือรวบรวมไว้เพื่อขาย

6) ขวดแก้ว กระจกเครื่องคัมต่าง ๆ เศษโลหะ ควรแยกและนำไปใช้ประโยชน์
หรือ นำไปกำจัด

7) ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตรายต่าง ๆ เช่น ซากถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่
กระป๋องยาฆ่าแมลง ควรแยกแล้วนำไปกำจัดหรือทำลายตามความเหมาะสม

จากเนื้อหาที่อภิปรายมาทั้งหมดในหัวข้อความหมายของพฤติกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยของครอบครัว ผู้วิจัยจึง ได้สรุปเป็นความหมายหรือคำนิยามของพฤติกรรมจัดการ
ขยะมูลฝอยของครอบครัวชุมชนริมทะเลสาบสงขลา ไว้ประกอบด้วย 3 พฤติกรรมหลักคือ

1) พฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย คือระดับความมากน้อยที่สมาชิก
ในครอบครัวทำการเก็บรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นในครอบครัวนำไปไว้ในภาชนะที่ถูกสุขลักษณะก่อน
นำส่งเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปกำจัดโดยวิธีการ เช่น นำไปกองทิ้งบนพื้นดิน นำไปทิ้ง
ลงทะเล หมักทำปุ๋ย เผากลางแจ้ง เผาในเตาเผาขยะ และฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการต่อไป

2) พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย คือ ระดับความมากน้อยที่สมาชิก
ในครอบครัวช่วยกันคัดแยกขยะภายในครอบครัว เพื่อนำส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
หรือ เพื่อเข้ากระบวนการเพื่อผลิตสิ่งใหม่ ๆ นอกจากนี้จะได้ประโยชน์แล้วยังเป็นการใช้ทรัพยากร
ธรรมชาติอย่างประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุด

3) พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย คือ ระดับความมากน้อยที่สมาชิก
ในครอบครัวช่วยกันลดปริมาณขยะในครอบครัว โดยการนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ ลดปริมาณ
วัตถุหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะต้องกลายเป็นของเสีย ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นพิษ การนำผลิตภัณฑ์
กลับมาใช้ใหม่ได้แก่ การใช้ผลิตภัณฑ์หลาย ๆ ครั้งก่อนทิ้ง เช่น การนำขวดแก้วมาใช้ใหม่หลาย ๆ
ครั้ง

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉัตรดี กงคั่น (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 44 ชุมชน สุ่มตัวอย่างจากประชากรด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดเป็นสัดส่วน และแบบบังเอิญ โดยแบ่งชุมชนออกเป็น 3 ประเภท คือ ชุมชนชานเมือง ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร และเคหะชุมชน สุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 38,247 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและลักษณะที่อยู่อาศัยและปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนตัวแปรตามสำหรับการวิจัยคือ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แบ่งออกเป็น การลดการเกิดขยะมูลฝอย การนำกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะมูลฝอย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา สถิติทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะอยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่และการคัดแยกขยะอยู่ในระดับดี ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม ได้แก่ ประชาชนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะคือระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกประเภทขยะคือระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ปัจจัยกระตุ้นที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยกระตุ้นอื่น ๆ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและด้านอื่น ๆ

วิรัช ชมชื่น (2536) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนเขตเทศบาลเมืองนครปฐม เพื่อศึกษาพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชน ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและปัญหา อุปสรรค ในการกำจัดขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม ประชากรในการวิจัย

คือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 6 เดือน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ และสังเกตสภาพแวดล้อม จำนวน 400 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติการวิเคราะห์ การค้นแปรและสถิติการวิเคราะห์ การจำแนกพหุ ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมีสถานภาพ โสด อาชีพนักศึกษาหรืออื่น ๆ มีอายุ 24 ปีหรือต่ำกว่า มีการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การรับรู้ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอย ส่วนระยะเวลาที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอย ปัญหาอุปสรรคในการกำจัดขยะมูลฝอย สภาพที่เป็นปัญหามากที่สุดในการกำจัดขยะมูลฝอย คือ ปัญหาในการกำจัดขยะมูลฝอยประเภทเศษอาหาร เศษผัก และเศษเปลือกผลไม้ รองลงมา ได้แก่ ขยะจำพวกขวด แก้ว กระจัง วิธีการกำจัดส่วนมากจะทิ้งร่วมกับขยะชนิดอื่น ๆ ในถังใบเดียวกัน โดยไม่มีการแยกประเภท

จุมพล อภิติมย์ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการปัญหาขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อศึกษาหาแนวทางให้เทศบาลนครเชียงใหม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อศึกษาถึงข้อจำกัดของเทศบาลนครเชียงใหม่ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เพื่อศึกษาว่าเทศบาลนครเชียงใหม่มีความตระหนักในปัญหาของขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพียงใดเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยอาศัยแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 83 คน จากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานกำจัดขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ สถิติแจกแจงความถี่และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย พบว่าเทศบาลนครเชียงใหม่ กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลตามอำนาจหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์เพราะมีข้อจำกัดในกระบวนการบริหารในภาพรวมประชากรตัวอย่างมีทัศนคติเห็นด้วยกับกระบวนการบริหารในการจัดสรรปัญหาขยะของทางเทศบาล นครเชียงใหม่ เพศไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ อายุมีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการงบประมาณและตำแหน่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับกระบวนการบริหารในการจัดการปัญหาขยะ โดยเฉพาะชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งของกลุ่มข้าราชการ และกลุ่มสมาชิกสภาเทศบาล ร่วมกับกลุ่มลูกจ้าง ในกรณีที่กลุ่มข้าราชการมีทัศนคติไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารแต่กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาลและกลุ่มลูกจ้างมีทัศนคติเห็นด้วยเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

จารุวรรณ ทองไพบูลย์ (2545) ศึกษาเรื่อง การบริหารและการจัดการขยะมูลฝอยของ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาสภาพปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาการบริหารและการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 17 แห่ง จำนวน 491 คน คำนวณโดยใช้เกณฑ์ ได้กลุ่มตัวอย่าง 6 แห่ง จับฉลากได้กลุ่มตัวอย่างคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ บ้านหุ้ม บ้านหว้า สวະดี บ้านเป็ด และศิลา รวม 224 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์หาค่าสถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสรุปผลในเชิง พรรณนาบรรยายความประกอบตาราง

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนมีการจัดทำแผนการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็น ระบบครอบคลุมและเหมาะสมมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม ข้อมูลที่นำมาวางแผนได้มาจากการประชุมร่วมกับประชาชนในพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้สอดคล้อง กับสภาพปัญหา มีการประเมินผลที่เหมาะสม ด้านการจัดองค์การ การจัดโครงสร้างขององค์การ มีความเหมาะสม มีการประสานงาน กำหนดอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และแบ่งหน้าที่ในการ ควบคุมบังคับบัญชาอย่างเหมาะสม มีการมอบหมายงานตามความถนัดของบุคลากร 3. ด้านบุคลากร บุคลากรในหน่วยงานส่วนหนึ่งมีความรู้ความสามารถเพียงพอ แต่บางส่วนเห็นว่าบุคลากรไม่ได้รับการ ฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอย่างเพียงพอ บุคลากรได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอเหมาะสมบุคลากร มีความเข้าใจและมีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่แต่มีปัญหาบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ และจัดอัตราค่าจ้างไม่เหมาะสม ด้านงบประมาณ งบประมาณมีไม่เพียงพอ การจัดเก็บค่าธรรมเนียม มีอัตราต่ำ และการจัดเก็บค่าธรรมเนียมได้ไม่ทั่วถึง ด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่พอใจ กับภาพรวมของการจัดเก็บ และวิธีการจัดเก็บ ด้านการขนย้ายขยะมูลฝอย วิธีการและเส้นทางในการ ขนย้าย มีความเหมาะสม ปลอดภัย ด้านการแปรสภาพขยะมูลฝอย ไม่มีการแยกประเภทขยะมูลฝอย เพื่อนำมาแปรสภาพก่อนนำไปกำจัด ประกอบกับบุคลากรที่ทำการแปรสภาพไม่มีความรู้ความสามารถ เพียงพอ ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย สถานที่และวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยไม่มีความเหมาะสม พื้นที่กำจัด ไม่เพียงพอกับปริมาณขยะมูลฝอย บางพื้นที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่เทศบาลเพื่อเป็นการเช่าที่ ทิ้งขยะ ส่วนในบางพื้นที่ประชาชนได้ทำการกำจัดขยะด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดอันตราย

วิภาเพ็ญ เจียรสกุล (2536) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตพื้นที่ชนชั้นกลาง กรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่ จะทิ้งขยะทุกประเภทรวมกัน โดยทิ้งในถังโดยตรง หรือทิ้งรวมในถุงพลาสติกก่อนนำไปทิ้ง และ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาคือประชาชนที่มีระดับการศึกษา สูงจะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยดีกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า แต่ไม่มี

ความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะมีความรู้ในเรื่องขยะมูลฝอยมากก็ตาม แสดงให้เห็นว่าความรู้อาจไม่ใช่ปัจจัยหลักที่จะทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อาจจะต้องมีปัจจัยเรื่องอื่นมาสนับสนุนร่วมด้วย เช่น สภาพแวดล้อมในสังคมนั้น ๆ ความมีระเบียบวินัย ตลอดจนจริยธรรมทางสิ่งแวดล้อม

ธนพร พนาคุปต์ (2538) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี พบว่าพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างมีการเก็บรวบรวม การคัดแยก การกำจัดขยะมูลฝอยถูกต้องระดับสูง แต่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย และการนำไปใช้ประโยชน์ถูกต้องระดับปานกลาง ส่วนตัวแปร ระดับการศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา แต่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยได้ถูกต้องในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากปฏิบัติจากความเคยชินมากกว่า รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับกลาง แต่มีพฤติกรรมการจัดการในระดับสูง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวชุมชนริมทะเลสาบเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ หัวหน้าครอบครัว ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ 2 ตำบลริมทะเลสาบสงขลาในเขตเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ. 2548 ได้แก่ ตำบลหัวเขาและตำบลทิงหม้อ รวมจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 6,201 ครอบครัว

1.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณใช้สูตรของยามาน่า (Yamane 1973: 725) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง
ในที่นี้ให้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

เมื่อ N = 6,201

E = 0.05

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{6,201}{1 + (6,201)(0.05)^2}$$
$$= 375$$

ดังนั้นจะได้จำนวนครอบครัวกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ 375 ครอบครัว

1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้

1.3.1 กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างมาจากพื้นที่ทั้ง 2 ตำบลซึ่งตั้งอยู่ริมทะเลสาบสงขลา ในเขตเทศบาล ตำบลสิงหนคร คือ ตำบลหัวเขา และตำบลสทิงหม้อ ตำบลละ 200 ตัวอย่าง รวมเป็น 400 ตัวอย่าง

1.3.2 ในแต่ละตำบล จะเลือกกลุ่มตัวอย่างมาจากหมู่บ้านทั้งหมดที่ตั้งอยู่ริมทะเลสาบสงขลา เขตเทศบาลตำบลสิงหนคร จำนวน 8 หมู่บ้าน

1.3.3 ในแต่ละหมู่บ้านทำการเลือกหัวหน้าครอบครัวมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการจับฉลาก เป็นตัวแทนหมู่บ้าน จากเลขที่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้านจะได้กลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านละ 50 ครอบครัว รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ครอบครัว

ผลการสุ่มตัวอย่างปรากฏดังข้อมูลในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตาม ตำบล/หมู่บ้าน

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
ตำบลหัวเขา	1,443	200
- หมู่ที่ 1 (บ้านเขาแดง)	538	50
- หมู่ที่ 5 (บ้านหัวเขา)	280	50
- หมู่ที่ 6 (บ้านหัวเลน)	494	50
- หมู่ที่ 8 (บ้านบ่อสวน)	131	50
ตำบลสทิงหม้อ	1,773	200
- หมู่ที่ 1 (บ้านใหม่)	833	50
- หมู่ที่ 2 (บ้านล่าง)	325	50
- หมู่ที่ 3 (บ้านสทิงหม้อ)	342	50
- หมู่ที่ 5 (บ้านธรรมโฆชน์)	273	50
รวม	6,201	400

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 1 ชุด ใช้สอบถามหัวหน้าครอบครัวที่ตั้งอยู่ริมทะเลสาบสงขลาในเขตเทศบาลตำบลสิงหนครแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบวัดข้อมูลทั่วไปของครอบครัว ประกอบด้วยข้อมูล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของหัวหน้าครอบครัว ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัว มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการความถี่จำนวน 6 ข้อ เพื่อวัดระดับความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร/วารสาร สนทนา พูดคุยกับเพื่อน/ญาติ หนังสือพิมพ์ หน่วยงานราชการ คำตอบมี 6 ตัวเลือก ตั้งแต่ทุกวัน จนถึงไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยแต่ละคำตอบให้คะแนน ดังนี้

ทุกวัน	ให้คะแนน	5	คะแนน
3-4 ครั้ง/สัปดาห์	ให้คะแนน	4	คะแนน
1-2 ครั้ง/สัปดาห์	ให้คะแนน	3	คะแนน
เดือนละ 1-2 ครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่ได้ดู/ฟัง/อ่าน	ให้คะแนน	0	คะแนน

การแปลผลการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัว ทำโดยการรวมคะแนนทั้ง 6 ข้อ แล้วมาจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ตามเกณฑ์ ดังนี้

(18 คะแนน และต่ำกว่า)	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารระดับต่ำ
(19-24 คะแนน)	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารระดับปานกลาง
(25-30 คะแนน)	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารระดับสูง

ตอนที่ 3 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัว มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบ 3 ตัวเลือก ดังตัวอย่าง

ข้อที่ 1. ความหมายของขยะมูลฝอยคือข้อใด

- () 1. กระดาษ เศษอาหาร
- () 2. เศษไม้ เศษผ้า
- () 3. สิ่งที่คุณไม่ต้องการใช้แล้วและทิ้งไป

ในแต่ละข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียง 1 คำตอบ อีก 2 คำตอบเป็นคำตอบที่ผิด ดังนั้น
เมื่อเลือก

คำตอบที่ถูกต้อง	ได้คะแนน	1	คะแนน
คำตอบที่ผิด	ได้คะแนน	0	คะแนน

การแปลผลคะแนน ใช้วิธีการรวมค่าคะแนนทุกข้อเช่นเดียวกัน แล้วนำมาจำแนกเป็น
ระดับความรู้ต่ำ ปานกลาง สูง ตามเกณฑ์ ดังนี้

ร้อยละ 60 และต่ำกว่า หรือ (0-6 คะแนนและต่ำกว่า)	หมายถึง	มีความรู้ระดับต่ำ
ร้อยละ 61-80 หรือ (7-13 คะแนน)	หมายถึง	มีความรู้ระดับปานกลาง
ร้อยละ 81 และสูงกว่า หรือ (14-20 คะแนน)	หมายถึง	มีความรู้ระดับสูง

ตอนที่ 4 แบบทดสอบการวัดพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมในครอบครัว
มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบ 3 ตัวเลือก โดยเป็นคำตอบ
จากวิธีที่คือน้อยที่สุด และที่คือนมากที่สุด ดังตัวอย่าง

- ข้อที่ 1. เมื่อมีขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน ท่านนิยมกำจัดโดยวิธีการใด
- () 1. ปาทิ้งนอกบ้านทันที
 - () 2. เก็บรวบรวมแล้วเผา หรือโยนทิ้งนอกบ้าน
 - () 3. เก็บรวบรวมไว้ในถัง/ใส่ถุงขยะปิดปากสนิทเพื่อรอให้เทศบาลนำไปกำจัด

ในแต่ละข้อจะมีคำตอบถูกต้องที่สุด 1 คำตอบ ถูกต้อง 1 คำตอบ ผิด 1 คำตอบ
ดังนั้นเมื่อเลือก

คำตอบที่ถูกต้องที่สุด	ได้คะแนน	3	คะแนน
คำตอบที่ถูกต้อง	ได้คะแนน	2	คะแนน
คำตอบที่ผิด	ได้คะแนน	1	คะแนน
คะแนนร้อยละ 60 หรือต่ำกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับต่ำ	
คะแนนร้อยละ 61-80	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับปานกลาง	
คะแนนร้อยละ 81 หรือสูงกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง	

แต่เนื่องจากจำนวนข้อคำถามในการวัดพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแต่ละด้านไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงมีเกณฑ์จำแนกระดับคะแนนเกิดขึ้น 4 เกณฑ์ คือ

- 1) พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวม (20 ข้อ)

คะแนน 36 คะแนน หรือต่ำกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับต่ำ
คะแนน 37-48 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับปานกลาง
คะแนน 49-60 คะแนน หรือมากกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง
- 2) พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย (4 ข้อ)

คะแนน 4-6 คะแนนหรือต่ำกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับต่ำ
คะแนน 7-9 คะแนน	หมายถึง	มี พฤติกรรมถูกต้องระดับปานกลาง
คะแนน 10-12 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง
- 3) พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย (11 ข้อ)

คะแนน 11-17 คะแนนหรือต่ำกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับต่ำ
คะแนน 18-25 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับปานกลาง
คะแนน 26-33 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง
- 4) พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดปริมาณขยะและนำกลับใช้ใหม่ (5 ข้อ)

คะแนน 5-7 คะแนนหรือต่ำกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับต่ำ
คะแนน 8-11 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับปานกลาง
คะแนน 12-15 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง

ตอนที่ 5 แบบวัดข้อมูล ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัว มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ จำนวน 11 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบ 2-5 ตัวเลือก จากคะแนนที่ได้ จะนำไปเป็นข้อเสนอแนะทางเทศบาลในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร วารสาร

3.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับ พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย คุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบเทศบาลตำบลสิงหนครสร้างแบบสอบถามเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของครอบครัว และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบเทศบาลตำบลสิงหนคร

3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมอนามัย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา

3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) เพื่อศึกษาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยทดลองใช้กับครอบครัวริมทะเลสาบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัดพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบัก (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ดำเนินการใส่รหัสหมายเลขกำกับพร้อมกับแบบสอบถาม เพื่อความสะดวกในการติดตาม

4.2 ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังหมู่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้าน ด้วยตนเองและผู้ช่วยผู้วิจัย โดยจำแนกแบบสอบถามออกเป็นหมู่บ้านและระดับบ้านเลขที่ ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

4.3 ทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมา และทวงถามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืนมาด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลับคืนมา 3 สัปดาห์

4.4 การเก็บรวบรวมแบบสอบถามครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และ ผู้ช่วยผู้วิจัย โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม คืนมาได้ทั้งหมดจำนวน 392 ฉบับ จากนั้นนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 392 ฉบับ

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับแล้วนำแบบสอบถามลงรหัสและถ่ายทอจากแบบสอบถามลงในแบบฟอร์มลงรหัสแล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปร ในการวิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

5.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทำการทดสอบโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ดังนี้

- 5.2.1 สมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่วัดค่าระดับกลุ่ม (Nominal Scale) ทดสอบค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square)
- 5.2.2 สมมติฐานเกี่ยวกับการทดสอบค่าเฉลี่ยของประชากรชุดเดียว ใช้การทดสอบค่า-t (T-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัววิมทะเลสาบ เทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัววิมทะเลสาบสงขลา

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัววิมทะเลสาบสงขลา

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัววิมทะเลสาบสงขลา

ตอนที่ 5 ข้อมูลด้านความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะของครอบครัว

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลซึ่งเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 ครอบครัวมาจำแนกลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย ลักษณะเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนปรากฏ ผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวน และ ร้อยละ ของหัวหน้าครอบครัว จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน (n = 392)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	131	33.40
หญิง	261	66.60
อายุ		
20 ปี และต่ำกว่า	38	9.70
21-30 ปี	92	23.50
31-40 ปี	93	23.70
41-50 ปี	98	25.00
51 ปีขึ้นไป	71	18.10
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	277	70.70
มัธยมศึกษาตอนต้น	65	16.60
มัธยมศึกษาตอนปลาย	28	7.10
ปวส./อนุปริญญา	10	2.60
ปริญญาตรีขึ้นไป	12	3.0
อาชีพ		
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	124	31.60
รับจ้าง	149	38.00
ประมง	94	24.00
เกษตรกร	25	6.40
รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 3,000 บาท	94	24.00
3,001-5,000 บาท	247	63.00
5,001-7,000 บาท	38	9.70
7,001 บาทขึ้นไป	13	3.30

จากข้อมูลในตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะทั่วไปสำคัญ ๆ ดังนี้

1.1 เพศ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.60 และ เพศชาย ร้อยละ 33.40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.2 อายุ หัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายด้านอายุค่อนข้างมาก หัวหน้าครอบครัวกลุ่มอายุ 21-30 ปี กลุ่มอายุ 31-40 ปี และกลุ่มอายุ 41-50 ปี มีจำนวนใกล้เคียงกันโดยคิดเป็นอัตราร้อยละ 23.5, 23.7 และ 25.0 ตามลำดับ ส่วนหัวหน้าครอบครัวที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 18.10 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.3 ระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นอัตราร้อยละ 70.70 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด อีกร้อยละ 16.60 เป็นผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนผู้ที่จบการศึกษาระดับสูงกว่านี้จะมีจำนวนน้อยคิดเป็นร้อยละ 13.70 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.4 อาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นอัตราร้อยละ 38.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือ อาชีพ ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 31.60 อาชีพประมง ร้อยละ 24.00 และ อาชีพ เกษตรกรรมซึ่งน้อยที่สุดคิดเป็นอัตราร้อยละ 6.40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าหัวหน้าครอบครัวกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 87.00 ของทั้งหมด เป็นผู้มียาได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท โดยจำแนกเป็นกลุ่มผู้มียาได้เฉลี่ยไม่เกิน 3,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 24.00 และกลุ่มนี้มีรายได้ระหว่าง 3,001-5,000 บาทต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 63.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตอนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ของหัวหน้าครอบครัว

2.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ผู้วิจัยได้วัดระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัวกลุ่มตัวอย่างทั้ง 392 คน โดยใช้แบบวัดข้อมูลการรับรู้ข่าวสารของหัวหน้าครอบครัวที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการความถี่จำนวน 6 ข้อ เพื่อวัดระดับความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากสื่อต่าง ๆ คำตอบมี 6 ตัวเลือก ตั้งแต่ทุกวันจนถึงไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเลย โดยแต่ละคำตอบให้คะแนนดังนี้

ทุกวัน	ให้คะแนน	5	คะแนน
3-4 ครั้ง/สัปดาห์	ให้คะแนน	4	คะแนน
1-2 ครั้ง/สัปดาห์	ให้คะแนน	3	คะแนน

เดือนละ 1-2 ครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่ได้ดู/ฟัง/อ่าน	ให้คะแนน	0	คะแนน

ข้อมูลของหัวหน้าครอบครัวทั้งหมดถูกนำมาจำแนก เป็นระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามเกณฑ์ ดังนี้

(18 คะแนน และต่ำกว่า)	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารในระดับต่ำ
(19-24 คะแนน)	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารในระดับปานกลาง
(25-30 คะแนน)	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารในระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังข้อมูลในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวน และ ร้อยละ ของหัวหน้าครอบครัวจำแนกตามระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย (n=392)

ระดับการรับรู้ข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
ระดับต่ำ	220	56.12		
ระดับปานกลาง	164	41.84		
ระดับสูง	8	2.04		
รวม	392	100.00	14.61	4.37

จากข้อมูลในตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครอบครัวโดยรวมมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัว ในระดับต่ำมาก คือ ค่าระดับการรับรู้ข่าวสารโดยเฉลี่ยเท่ากับ 14.61 คะแนน ($\bar{X} = 14.61$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.37

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามการจำแนกเป็นกลุ่มระดับต่ำ ปานกลาง และสูงตามเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า กลุ่มหัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่ หรือคิดเป็นร้อยละ 56.10 ของหัวหน้าครอบครัวทั้งหมด จัดอยู่ในกลุ่มผู้ที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับต่ำ ส่วนหัวหน้าครอบครัวอีกจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.84 อยู่ในกลุ่มที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับปานกลาง และหัวหน้าครอบครัวที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับที่สูงมี จำนวน 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.00 ของหัวหน้าครอบครัวทั้งหมด

2.2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักสุขลักษณะของหัวหน้าครอบครัววิมทะเลสาบ สงขลา เป็นปัจจัยหนึ่งที่เราจะต้องมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัว ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบระดับความรู้ของหัวหน้าครอบครัว โดยใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ แบบทดสอบมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ ให้เลือกคำตอบหนึ่งคำตอบจาก 3 คำตอบ จำนวน 20 ข้อ ในแต่ละข้อมีคำตอบ 3 ตัวเลือก ในการแปลผลหากหัวหน้าครอบครัวเลือก

คำตอบที่ถูกต้อง	ได้คะแนน	1	คะแนน
คำตอบที่ผิด	ได้คะแนน	0	คะแนน

เมื่อได้คะแนนรวมของหัวหน้าครอบครัวแต่ละรายแล้ว ก็จะนำคะแนนทั้งหมดมาจำแนกเป็นกลุ่มตามระดับความรู้ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนน 0-6 คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ระดับต่ำ
คะแนน 7-13 คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ระดับปานกลาง
คะแนน 14-20 คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังข้อมูลในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละ ของหัวหน้าครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของหัวหน้าครอบครัว

ระดับความรู้การจัดการขยะ	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
ระดับต่ำ	11	2.80		
ระดับปานกลาง	180	45.90		
ระดับสูง	201	51.30		
รวม	392	100.00	13.31	2.88

จากข้อมูลจากตารางที่ 4.3 จะเห็นว่าหัวหน้าครอบครัววิมทะเลสาบสงขลาโดยรวมมีความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามสุขลักษณะในระดับสูง กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของความรู้เท่ากับ 13.31 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.88

เมื่อนำข้อมูลมาจำแนกเป็นกลุ่มตามระดับความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย โดยจำแนกเป็นระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ พบว่า หัวหน้าครอบครัววิมทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 51.30

ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือกลุ่มที่มีความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.90 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และมีความรู้ระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 2.80 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลาในที่นี้เป็นข้อมูลจากการรับรู้ของหัวหน้าครอบครัว แต่ละครอบครัว ผู้วิจัยได้จำแนกพฤติกรรมนี้ออกเป็น 3 ด้านย่อย คือ

- พฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอยในครอบครัว
- พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครอบครัว
- พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครอบครัว

พฤติกรรมทั้งสามด้านนี้สามารถรวมกันเป็นพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ แบบวัดมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ แต่ละข้อคำถามมี 3 ตัวเลือก และมีเกณฑ์การให้คะแนน และการจำแนกกลุ่มพฤติกรรม (ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง) ดังกำหนดไว้ในบทที่ 3 ข้างต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว (หัวหน้าครอบครัว) ริมทะเลสาบสงขลา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 392 ครอบครัว ปรากฏผลดังต่อไปนี้

3.1 พฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอยของครอบครัว

พฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอยของครอบครัวในที่นี้ หมายถึง ระดับความมากน้อยที่สมาชิกในครอบครัว ริมทะเลสาบ สงขลาทำการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครอบครัว นำไปรวมไว้ในภาชนะที่ถูกต้องตามหลักสุขลักษณะก่อนนำไปส่งให้หน่วยงานรับผิดชอบนำไปกำจัดต่อไป ซึ่งทำการวัดโดยใช้ข้อคำถาม 4 ข้อ แล้วให้คะแนนและทำการจำแนกกลุ่มตามระดับพฤติกรรมการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือตามคะแนนดิบ ดังนี้

คะแนน 4-6 คะแนน หรือต่ำกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับต่ำ
คะแนน 7-9 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับปานกลาง
คะแนน 10-12 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.4		

ตารางที่ 4.4 จำนวนร้อยละของครอบครัววิมทะเลสาบสงขลา จำแนกตามระดับพฤติกรรม การรวบรวมขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะ

ระดับพฤติกรรมการรวบรวม ขยะมูลฝอยถูกสุขลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
ระดับต่ำ	6	1.50		
ระดับปานกลาง	34	8.70		
ระดับสูง	352	89.80		
รวม	392	100.00	10.64	1.32

จากข้อมูลในตารางที่ 4.4 จะเห็นว่าหัวหน้าครอบครัววิมทะเลสาบสงขลาโดยส่วนรวม มีพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอยในครอบครัวอย่างถูกสุขลักษณะในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมเท่ากับ 10.64 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32

หากจำแนกกลุ่มตามระดับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะ พบว่า ครอบครัววิมทะเลสาบสงขลาส่วนมากหรือคิดเป็นร้อยละ 89.80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะในระดับสูง รองลงมาคือครอบครัวที่มีพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 8.70 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนครอบครัวที่มีพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะในระดับต่ำมีน้อยมากเพียงร้อยละ 1.50 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

3.2 พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว

พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว หมายถึง ระดับความมากน้อย ที่สมาชิกในครอบครัวช่วยกันคัดแยกขยะมูลฝอยภายในครอบครัวออกเป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือกำจัดให้เหมาะสมตามประเภทของขยะมูลฝอย การวัดพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัวทำโดยใช้ข้อคำถาม จำนวน 11 ข้อ แล้วให้คะแนนและทำการจำแนกกลุ่มตามระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือคะแนนดิบ ดังนี้

คะแนน 11-17 คะแนนหรือต่ำกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับต่ำ
คะแนน 18-25 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับปานกลาง
คะแนน 26-33 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนร้อยละของครอบครัววิมทะเลสาบสงขลา จำแนกตามระดับพฤติกรรม
การคัดแยกขยะมูลฝอยถูกสุขลักษณะ

ระดับพฤติกรรมการคัดแยก ขยะมูลฝอยถูกสุขลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
ระดับต่ำ	3	0.77		
ระดับปานกลาง	98	25.00		
ระดับสูง	291	74.23		
รวม	392	100.00	27.49	3.40

จากข้อมูลในตารางที่ 4.5 จะเห็นว่าครอบครัววิมทะเลสาบสงขลาโดยส่วนรวม มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครอบครัวอย่างถูกต้องในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรม เท่ากับ 27.49 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.40

อย่างไรก็ตาม หากจำแนกเป็นกลุ่มตามระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด พบว่า ครอบครัววิมทะเลสาบสงขลาส่วนมาก หรือคิดเป็นร้อยละ 74.23 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องในระดับสูง รองลงมาคือ ครอบครัวที่มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 25.00 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนครอบครัวที่มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่าง ถูกต้องในระดับต่ำมีน้อยมาก เพียงร้อยละ 0.77 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

3.3 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว

พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัวในที่นี้หมายถึง ระดับความ มากน้อยที่สมาชิกในครอบครัว หรือ หัวหน้าครอบครัวทำการช่วยกันลดปริมาณขยะมูลฝอย ในครอบครัว เช่น หากมีการซื้ออาหารจากนอกบ้านมาปรุงรับประทานก็ให้นำตะกร้า หรือกระเป๋ าไปด้วยทุกครั้ง และลดการซื้ออาหารที่บรรจุในภาชนะ โฟมและถุงพลาสติก และทุกครั้งต้องเก็บ รวบรวมขยะมูลฝอยเพื่อนำไปให้เทศบาลกำจัด โดยมีข้อคำถามทั้งหมด (5 ข้อ) แล้วให้คะแนนและ ทำการจำแนกกลุ่มตามระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง ตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือคะแนนดิบ ดังนี้

คะแนน 5-7 คะแนนหรือต่ำกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับต่ำ
คะแนน 8-11 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับปานกลาง
คะแนน 12-15 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของครอบครัววิมทะเลสาบสงขลา จำแนกตามระดับพฤติกรรม การลดปริมาณขยะมูลฝอยถูกสุขลักษณะ

ระดับพฤติกรรมการลดปริมาณ ขยะมูลฝอยถูกสุขลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
ระดับต่ำ	5	1.28		
ระดับปานกลาง	79	20.15		
ระดับสูง	308	78.57		
รวม	392	100.00	12.77	1.80

จากข้อมูลตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครอบครัววิมทะเลสาบสงขลาโดยรวม มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครอบครัวอย่างถูกต้องในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมเท่ากับ 12.77 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.80

หากจำแนกกลุ่มตามระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง พบว่า ครอบครัวหรือหัวหน้าครอบครัววิมทะเลสาบสงขลาส่วนมาก หรือ คิดเป็นร้อยละ 78.57 ของกลุ่ม ตัวอย่างทั้งหมด เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องในระดับสูง รองลงมา คือ ครอบครัวที่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20.15 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนครอบครัวที่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องในระดับต่ำ มีน้อยมากเพียงร้อยละ 1.28 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

3.4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวม

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวม หมายถึง พฤติกรรมทางด้านการรวบรวม ขยะมูลฝอยของครอบครัว พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว พฤติกรรมด้านการลด ปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว ซึ่งรวมกันทั้ง 3 ด้านแล้วนำมาคิดคะแนนรวม และหาค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

คะแนน 36 คะแนน หรือต่ำกว่า	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับต่ำ
คะแนน 37-48 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับปานกลาง
คะแนน 49-60 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง ที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวโดยรวม

ระดับพฤติกรรมการจัดการ ขยะมูลฝอยโดยภาพรวม	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
ระดับต่ำ	3	0.80		
ระดับปานกลาง	87	20.00		
ระดับสูง	302	77.02		
รวม	392	100.00	51.16	5.66

อย่างไรก็ตาม เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์รวมทั้ง 3 ด้าน จะเห็นได้ว่า หัวหน้าครอบครัว
ริมทะเลสาบสงขลา โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวรวมทั้ง 3 ด้านอย่างถูกต้อง
ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมเท่ากับ 51.16 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.66

หากจำแนกกลุ่มตามระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว
ทั้ง 3 ด้าน อย่างถูกต้อง พบว่า ครอบครัวหรือหัวหน้าครอบครัวริมทะเลสาบสงขลาส่วนมาก หรือ
คิดเป็นร้อยละ 77.02 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ
ครอบครัวทั้ง 3 ด้านในระดับสูง รองลงมาคือ ครอบครัวที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ
ครอบครัวทั้ง 3 ด้านในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20.00 ส่วนครอบครัวที่มีพฤติกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยของครอบครัวทั้ง 3 ด้านอย่างถูกต้องในระดับต่ำ มีเพียงร้อยละ 0.80 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการจัดการ ขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานวิจัยหลักไว้ 2 ข้อ คือ

1) ครอบครัวในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา เขตเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา
มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวอย่างถูกสุขลักษณะในระดับปานกลาง

2) ปัจจัยคุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา
อาชีพ รายได้ ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะ
และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
การจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา

สำหรับปัจจัยคุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัว ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ
การศึกษา อาชีพ รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย กับพฤติกรรม
การจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัว จำนวน 7 ตัวแปร จึงทำให้มีสมมติฐานย่อยเกิดขึ้น การวิจัย
ครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวเป็น 3 ด้าน คือ

- พฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอยในครอบครัว
- พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครอบครัว
- พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครอบครัว

และจะทำให้ปัจจัยคุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัว สามารถจำแนกเป็นสมมติฐานย่อยถึง 20 ข้อ ดังนั้น เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ผู้วิจัยจึงจะได้นำเสนอผลการทดสอบสมมติฐานเป็นกลุ่มตามตัวแปรอิสระที่นำมาทดสอบ และเนื่องจากสมมติฐานย่อยมีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงได้นำผลการทดสอบมานำเสนอเฉพาะค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ ส่วนข้อมูลตารางสถิติแสดงความถี่ของตัวแปรต่างๆ จะนำเสนอไว้ในภาคผนวกท้ายเล่มต่อไป

4.1 ผลทดสอบระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าครอบครัวในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา เขตเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลามีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวอย่างถูกสุขลักษณะในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบทางสถิติโดยใช้การทดสอบ t-test One Sample ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้ผลการทดสอบ ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบ t-test One Sample ของระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(2-tailed)P.
พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว	51.16	5.66	37.50	.000
โดยรวม				

จากข้อมูลในตารางที่ 4.8 จะเห็นว่าค่า Sig.(2-tailed)P. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่า ครอบครัวในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยถูกสุขลักษณะอยู่ในระดับสูง เป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่นักวิจัยตั้งไว้เดิม

4.2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

4.2.1 เพศของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าเพศของหัวหน้าครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของครอบครัวและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านต่าง ๆ จึงได้ทำการทดสอบด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) โดยแบ่งพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวม และแต่ละด้านออกเป็น 3 ระดับ หรือ 3 กลุ่มคือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง ผลการทดสอบ ปรากฏ ดังตารางที่ 4.9 และตารางการแจกแจงความถี่ในภาคผนวก

ตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างเพศของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม และในแต่ละด้าน

ตัวแปรในการทดสอบ	χ^2	Sig.(2-tailed)P.
เพศกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม	22.37	.000**
พฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย	13.98	.001**
เพศกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย	7.13	.028*
เพศกับพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอย	9.98	.007**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* นัยสำคัญทางสถิติ

จากข้อมูลในตารางที่ 4.9 จะเห็นว่าการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัวได้ค่าไคสแควร์เท่ากับ 22.37 และค่า Asymp.Sig.(2-sided) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่าเพศของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างเพศของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย และพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอย ปรากฏว่าได้ค่าไคสแควร์ เท่ากับ 13.98, 7.13 และ 9.98 ตามลำดับ โดยมีค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .001, 0.028 และ 0.007 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 จึงสรุปได้ว่าเพศของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย พฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.2.2 อายุของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าอายุของหัวหน้าครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของครอบครัวและพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านต่าง ๆ จึงได้ทำการทดสอบด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) โดยแบ่ง พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมและแต่ละด้านออกเป็น 3 ระดับ หรือ 3 กลุ่ม คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง ผลการทดสอบ ปรากฏ ดังตารางที่ 4.10 และตารางการแจกแจงความถี่ในภาคผนวก

ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบไคสแควร์ ระหว่าง อายุของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม และแต่ละด้าน

ตัวแปรในการทดสอบ	χ^2	Sig.(2-tailed)P.
อายุกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม	17.45	.029*
อายุกับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย	11.44	.178
อายุกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย	8.46	.390
อายุกับพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอย	26.16	.001**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากข้อมูลในตารางที่ 4.10 จะเห็นว่า การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัวได้ค่าไคสแควร์เท่ากับ 17.45 และค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .026 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า อายุของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างอายุของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยและพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอย ปรากฏว่าได้ค่าไคสแควร์ เท่ากับ 11.44, 8.46 และ 26.16 ตามลำดับ โดยมีค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .178, .390 และ .001 ตามลำดับ ซึ่งค่า Asymp.Sig (2-sided) ระหว่างอายุกับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย และ อายุกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัวทั้งสองด้าน มีค่ามากกว่า นัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.05 จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยและพฤติกรรมด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับอายุของหัวหน้าครอบครัว

4.2.3 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของครอบครัวและพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านต่าง ๆ จึงได้ทำการทดสอบด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) โดยแบ่งพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมและแต่ละด้านออกเป็น 3 ระดับ หรือ 3 กลุ่ม คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง ผลการทดสอบปรากฏดังตารางที่ 4.11 และตารางการแจกแจงความถี่ในภาคผนวก

ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่าง ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว
กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม และแต่ละด้าน

ตัวแปรในการทดสอบ	χ^2	Sig.(2-tailed)P.
ระดับการศึกษากับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม	7.84	.449
ระดับการศึกษากับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย	10.44	.236
ระดับการศึกษากับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย	7.96	.437
ระดับการศึกษากับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย	5.28	.727

จากข้อมูลในตารางที่ 4.11 จะเห็นได้ว่าการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว ได้ค่าไคสแควร์ เท่ากับ 7.84 และค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .449 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ปรากฏว่าได้ค่าไคสแควร์ เท่ากับ 10.44, 7.96 และ 5.28 ตามลำดับ โดยมีค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .236, .437 และ .727 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด คือ 0.05 จึงสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยและพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว จึงไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4.2.4 อาชีพของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าอาชีพของหัวหน้าครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของครอบครัวและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านต่าง ๆ จึงได้ทำการทดสอบด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) โดยแบ่งพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมออกเป็นแต่ละด้านเป็น 3 ระดับ หรือ 3 กลุ่ม คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง ผลการทดสอบ ปรากฏดังตารางที่ 4.12 และตารางการแจกแจงความถี่ในภาคผนวก

ตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบไคสแควร์ ระหว่าง อาชีพของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรม
การจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม และในแต่ละด้าน

ตัวแปรที่ทดสอบ	χ^2	Sig.(2-tailed)P.
อาชีพกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม	22.69	.001**
อาชีพกับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย	25.39	.000**
อาชีพกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย	24.83	.000**
อาชีพกับพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอย	4.72	.580

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากข้อมูลในตารางที่ 4.12 จะเห็นได้ว่าการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว ได้ค่าไคสแควร์เท่ากับ 22.69 และค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดคือ 0.05 จึงสรุปได้ว่า อาชีพของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยและพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว ปรากฏว่าได้ค่าไคสแควร์เท่ากับ 25.39, 24.83 และ 4.72 ตามลำดับ โดยมีค่า Asymp.Sig (2-sided) .000, .000 และ .580 ซึ่งอาชีพกับพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยได้ค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .580 ซึ่งมากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด คือ 0.05 จึงสรุปได้ว่า อาชีพของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว แต่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย และพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว

4.2.5 รายได้ของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่ารายได้ของหัวหน้าครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของครอบครัวและพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านต่าง ๆ จึงได้ทำการทดสอบด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) โดยแบ่งพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมและแต่ละด้านออกเป็น 3 ระดับ หรือ 3 กลุ่ม คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง ผลการทดสอบปรากฏดังตารางที่ 4.13 และตารางการแจกแจงความถี่ในภาคผนวก

ตารางที่ 4.13 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างรายได้ของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรม
การจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม และแต่ละด้าน

ตัวแปรที่ทดสอบ	χ^2	Sig(2-tailed)P.
รายได้กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม	7.43	.283
รายได้กับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย	5.22	.515
รายได้กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย	12.37	.054
รายได้กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย	2.23	.897

จากข้อมูลในตารางที่ 4.13 จะเห็นได้ว่าการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัวได้ค่าไคสแควร์เท่ากับ 7.43 และค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .283 ซึ่งมากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด คือ 0.05 จึงสรุปได้ว่ารายได้ของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยและพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว ปรากฏว่าได้ค่าไคสแควร์ 5.22, 12.37 และ 2.23 ตามลำดับ โดยมีค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .515, .054 และ .897 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด คือ 0.05 จึงสรุปได้ว่ารายได้ของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยและพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4.2.6 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของหัวหน้าครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของครอบครัวและพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านต่าง ๆ จึงได้ทำการทดสอบด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) โดยแบ่งพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมและแต่ละด้านออกเป็น 3 ระดับ หรือ 3 กลุ่ม คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง ผลการทดสอบปรากฏดังตารางที่ 4.14 และตารางการแจกแจงความถี่ในภาคผนวก

ตารางที่ 4.14 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่าง การรับรู้ข่าวสารของหัวหน้าครอบครัว
กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและแต่ละด้าน

ตัวแปรที่ทดสอบ	χ^2	D.F.	Sig(2-tailed)P.
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม	.459	2	.795
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับพฤติกรรมรวบรวม ขยะมูลฝอย	.459	2	.795
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย	1.40	2	.495
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับพฤติกรรมลดปริมาณ ขยะมูลฝอย	.743	2	.690

จากตารางที่ 4.14 จะเห็นได้ว่าการทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่าง การได้รับข้อมูล
ข่าวสารของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัวโดยมี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ .459 และค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .795 ซึ่งมากกว่านัยสำคัญทางสถิติ
ที่กำหนดคือ 0.05 จึงสรุปได้ว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรม
การรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยและพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยของ
ครอบครัว ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .459, 1.40 และ .743 ตามลำดับ โดยมีค่า Asymp.Sig (2-sided)
เท่ากับ .795, .495 และ .690 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด คือ 0.05 จึงสรุป
ได้ว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์
กับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยและพฤติกรรมลดปริมาณ
ขยะมูลฝอยของครอบครัว จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4.2.7 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าระดับความรู้ของหัวหน้าครอบครัว จะมีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของครอบครัวและพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย
ด้านต่าง ๆ จึงได้ทำการทดสอบด้วยการทดสอบความสัมพันธ์ไคสแควร์ โดยแบ่งพฤติกรรม
จัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมและแต่ละด้านออกเป็น 3 ระดับ หรือ 3 กลุ่ม คือ ระดับต่ำ ระดับ
ปานกลาง ระดับสูง ผลการทดสอบปรากฏดังตารางที่ 4.15 และตารางการแจกแจงความถี่ในภาคผนวก

ตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและแต่ละด้าน

ตัวแปรที่ทดสอบ	χ^2	D.F.	Sig(2-tailed)P.
ระดับความรู้กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม	85.45	4	.000**
ระดับความรู้กับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย	57.47	4	.000**
ระดับความรู้กับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย	71.42	4	.000**
ระดับความรู้กับพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอย	53.18	4	.000**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 จะเห็นได้ว่าการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.45 และค่า Asymp.Sig (2-sided) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด คือ 0.05 จึงสรุปได้ว่าระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยและพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 57.47, 71.42 และ 53.18 ตามลำดับ โดยมีค่า Asymp.Sig. (2-sided) เท่ากับ .000, .000 และ .000 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด คือ 0.05 จึงสรุปได้ว่าระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ตอนที่ 5 ข้อมูลด้านความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะของครอบครัว

การศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว ในส่วนหนึ่งต้องการศึกษา ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงข้อเสนอแนะทางด้านต่าง ๆ ของประชาชน เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและสะดวกต่อการจัดการเก็บขนหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและสะดวกต่อการจัดการเก็บขนขยะมูลฝอยของทางเทศบาลมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้สรุปและแบ่งปัญหาออกเป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยภายในครอบครัวโดยไม่มีการคัดแยกก่อนทิ้ง และวิธีการแก้ปัญหาภายในครอบครัว

5.1 ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยภายในครอบครัว ในบางครั้งสมาชิกในครอบครัวไม่ได้มีการจัดการปัญหาขยะภายในบ้านอย่างถูกวิธี และถูกสุขลักษณะ เช่น ขยะเปียกที่เกิดจากการปรุงอาหาร รับประทานอาหารภายในบ้านที่เหลือในแต่ละวัน นำมาเททิ้งร่วมกับขยะที่แห้ง โดยไม่ได้รินน้ำออก จึงส่งกลิ่นเหม็นเป็นบ่อเกิดของ สัตว์ แมลง เข้ามาอาศัยภายในบ้าน ก่อให้เกิดความรำคาญ และ เกิดโรคจากสัตว์

5.2 วิธีการแก้ปัญหา หัวหน้าครอบครัวต้องให้ความสนใจในการแก้ปัญหาโดยการส่งสอนให้สมาชิกภายในบ้านทุกคนเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ให้รู้จักผลดี ผลเสีย ของการจัดการกับขยะภายในบ้าน โดยการให้ความรู้ ให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยเป็น 3 ถัง

- ถังขยะแห้ง ใช้ใส่กระดาษ เศษผ้า และของใช้ที่แห้งใส่รวมในถังเดียวกัน
- ถังขยะเปียก ใช้ใส่เศษอาหาร เศษผัก เศษผลไม้ ที่มีน้ำอยู่ และพวกเศษวัสดุต่าง ๆ

ที่เปียกน้ำใส่รวมกัน

- ถังใส่ขยะอันตราย ใช้ใส่ประเภท หลอดไฟ แบตเตอรี่ และหลอดน้ำยาที่ผสมเคมี

ใส่รวมกัน

หัวหน้าครอบครัวต้อง ให้ทุกคนช่วยกันนำขยะในถังไปทิ้งในถังขยะของทางเทศบาลทุกวัน โดยอาจจะสลับกันคนละวัน เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะภายในครอบครัวของตัวเอง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบเทศบาล ตำบล สิงหนคร ในจังหวัดสงขลา” ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย พร้อมทั้งอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญคือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวที่อาศัยริมทะเลสาบเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบเทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรตาม 1 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว โดยผู้วิจัยได้จำแนกเป็น 3 ด้าน ด้วยกันคือ พฤติกรรมด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยของครอบครัว พฤติกรรม การคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว พฤติกรรมด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว ส่วนตัวแปรอิสระ ซึ่งนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าครอบครัว ที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมทะเลสาบ เทศบาล ตำบลสิงหนคร จังหวัด สงขลา ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 6,201 ครอบครัว โดยผู้วิจัยได้สุ่มเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 ครอบครัว

ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ ให้หัวหน้าครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ส่วนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ

ขยะมูลฝอยในครอบครัว ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัว ส่วนที่ 5 ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัว

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น สถิติที่ใช้ในการพรรณนาข้อมูลทั่วไป และตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนสถิติที่ใช้ในการอธิบายและทดสอบความสัมพันธ์เพศกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การทดสอบ T-test และ Chi-Square และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้ กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การทดสอบ Chi-Square ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร, ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การทดสอบ ความสัมพันธ์ (Chi-Square)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ลักษณะทั่วไป

หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 261 คน และเพศชาย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 66.60 และ 33.40 ตามลำดับ

อายุของหัวหน้าครอบครัว มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมา ได้แก่ อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.70 อายุ 21-30 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 อายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.10 และอายุ 20 ปี และต่ำกว่า จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว พบว่า จากชั้นประถมศึกษา จำนวนมากที่สุด จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 70.70 รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10 ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 และระดับ ป.ว.ศ./อนุปริญญา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60

อาชีพของหัวหน้าครอบครัว พบว่า รับจ้างมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา ได้แก่ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 ประมง มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และอาชีพเกษตร จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40

รายได้ต่อเดือนของหัวหน้าครอบครัว พบว่า รายได้ 3,001-5,000 บาท มากที่สุด จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 รองลงมา ได้แก่ ไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 5,001-7,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70 และ 7,001 บาทขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30

สื่อที่ได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า โทรทัศน์ มากที่สุด จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 รองลงมา ได้แก่ วิทยุ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 สนทนาพูดคุยกับเพื่อน/ญาติ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 หนังสือพิมพ์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ จากทางราชการ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 และ นิตยสาร/วารสาร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว พบว่า หัวหน้าครอบครัว มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับที่สูงที่สุด คือ ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 50.61

1.3.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวชุมชนริมทะเลสาบ เทศบาล ตำบลสิงหนครแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ พฤติกรรมด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย พฤติกรรมด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม ที่ถูกต้องตามสุขลักษณะในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 51.16

เพศของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมและแต่ละด้าน คือ การรวบรวม การคัดแยก และการลดปริมาณขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .026 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

รายได้ของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับความรู้ของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. อภิปรายผล

2.1 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว

จากการวิเคราะห์โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้กำหนดขึ้นและเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงได้นำเสนอรายละเอียดการอภิปรายผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดไว้ เรียงตามลำดับจากตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 หัวหน้าครอบครัวชุมชนริมทะเลสาบเทศบาลตำบลสิงหนคร มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยถูกต้องตามสุขลักษณะในระดับสูง

เพศของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากเมื่อมีขยะมูลฝอยหรือของเหลือเกิดขึ้นในครอบครัวก็มักจะเป็นหน้าที่ของแม่บ้านในการจัดการ ทำให้มีประสบการณ์จึงเป็นเหตุให้มีการปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าเพศชายซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัช ชมชื่น (2536:170) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่า ความแตกต่างกันในเรื่องของเพศก่อให้เกิดความแตกต่างกันในด้านพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอย โดยเพศหญิงจะมีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่ต้องรับผิดชอบในการเตรียมอาหาร สรรวจของใช้ในการอุปโภค บริโภคอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีขยะหรือของเหลือใช้ในครัวเรือนเกิดขึ้นก็มักจะเป็นหน้าที่ของแม่บ้านในการจัดการ ทำให้มีประสบการณ์จึงเป็นเหตุให้มีการปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าเพศชาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรวรรณ เ็นใจ (2535:185-186) ศึกษาเรื่องความรู้และการปฏิบัติของประชาชนที่อาศัยบริเวณริมคลองกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือน ได้อย่างถูกต้องกว่าเพศชายศึกษาเฉพาะกรณีคลองโง่งอ่างกรุงเทพมหานคร

ดังนั้นสรุปได้ว่า เพศหญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมีประสบการณ์และเป็นผู้ดูแลในเรื่องของการประกอบอาหาร การทำความสะอาดบ้าน และการดูแลสมาชิกในครอบครัว การเป็นตัวเชื่อมความคิดความรู้ และพฤติกรรมที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือน จะมีส่วนสำคัญที่จะประสานความเข้าใจและเข้าถึงสมาชิกในทุกเรื่องจึงเป็นเหตุให้เพศหญิงซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่า

2.1.2 อายุของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .026 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเนื่องจากบุคคลที่มีอายุมากกว่าย่อมมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ทั้งทางด้านประสบการณ์จากการได้รับทางสื่อและการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ประสบการณ์เหล่านี้ จะหล่อหลอมและสั่งสมให้ตัวเองทำให้เกิดพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างจากผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินตนา ศรีนุกูล (2535:1) ศึกษาเรื่องพฤติกรรม การทิ้งขยะของประชาชนในพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร ขึ้นอยู่กับอายุของประชาชน และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ อรวรรณ เข็นใจ (2535:188) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ในครัวเรือน ศึกษาเฉพาะกรณีคลองโอง่าง อธิบายไว้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 ปี และสูงกว่า มีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูง มีความเคยชินในความรู้ที่เป็นอยู่มาตั้งแต่บรรพบุรุษ

จากผลการศึกษาคั้งนี้และผลการศึกษาที่อ้างถึงนั้นสะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวในแต่ละด้านแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า จัดอยู่ในการมีพฤติกรรมถูกต้องระดับสูง เนื่องจากได้รับข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์จากการ ปฏิบัติจริง จากสมาชิกในการรับประทานอาหารร่วมกันมีการพูดคุยกัน กับความรู้ใหม่ ๆ ส่วนหัวหน้า ครอบครัวยุคที่มีอายุน้อย ก็อาจมีการแลกเปลี่ยนสนทนาพูดคุยกับหัวหน้าครอบครัวยุคที่มีอายุสูงกว่า เพราะคนในชุมชนโดยส่วนใหญ่จะมีการพูดคุยกันเป็นประจำเนื่องจากเป็นชุมชนกึ่งชนบทที่ต้อง พึ่งพาอาศัยและมีการไหว้วานกันในเรื่องของการประกอบอาชีพของครอบครัว

2.1.3 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งขัดแย้งกับ สุวิมล ภักดีพิบูลย์ (2535:224) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อ การกำจัดขยะมูลฝอย และพบว่า แม่บ้านที่มีระดับการศึกษาที่สูงมีพฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอย ในทางที่ถูกต้องมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำ ทั้งนี้เพราะระดับการศึกษาที่ต่างกันย่อมส่งผล ให้เกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับ ชลธิชา ตั้งอัน (2534:77) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเชื่อ และการปฏิรูปของแม่บ้านในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ศึกษากรณีครัวเรือนริมคลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร พบว่า แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่า มีความรู้ความเชื่อ เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนมากกว่ากลุ่มแม่บ้านที่มีการศึกษา ระดับอื่น ๆ และผลการวิจัยของ วิรัช ชมชื่น (2536:172) กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า จะมีพฤติกรรมกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้ อาจ เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะ ได้เรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในระดับที่กว้างขวางกว่าและหลากหลาย นอกเหนือจากวิชาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพแล้ว ยังเน้นประสบการณ์ให้ผู้ที่ศึกษาได้มีโอกาส ฝึกฝนตนเอง และให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากขึ้น พฤติกรรมกำจัด ขยะมูลฝอยก็น่าจะมาจากเหตุผลดังกล่าว

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยทั้ง 3 ด้านนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กัน เพราะอาจจะเนื่องจากครอบครัวที่มีระดับการศึกษาที่สูงบางครอบครัวอาจจะไม่คิดว่าจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง และครอบครัวที่มีความรู้ระดับต่ำก็เช่นเดียวกัน เหตุผลจริง ๆ อาจเนื่องมาจากความรู้ ความเชื่อเก่า ๆ ของครอบครัว เพราะทุกครอบครัวอาศัยอยู่ริมทะเลสาบและประกอบอาชีพอยู่รอบ ๆ ทุกครอบครัวส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์ จึงรู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้ถูกต้องโดยไม่มีส่วนเกี่ยวกับระดับการศึกษา

2.1.4 อาชีพของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะและรูปแบบของการประกอบอาชีพของหัวหน้าครอบครัวแต่ละคนย่อมเป็นภารกิจที่สำคัญและเป็นกรอบที่ถูกกำหนดไว้ในการควบคุมบทบาทในชีวิตประจำวันของตนเอง และการประกอบอาชีพนั้นย่อมมีรูปแบบที่เป็นของเฉพาะตัวเองทำให้พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้าครอบครัวในแต่ละสาขาอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิมล ภักดิ์พิบูลย์ (2535:189) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า แม่บ้านที่ประกอบอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอยต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีญา อุฬารศิลป์ (2534:1) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดสภาพแวดล้อมในที่พักอาศัยของสตรีในชุมชนแออัด:ศึกษากรณีชุมชนแออัดสองร้อยห้องกรุงเทพมหานคร พบว่า อาชีพมีผลต่อพฤติกรรมการจัดสภาพแวดล้อมในที่พักอาศัยของสตรีในชุมชนแออัดสองร้อยห้องเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัช ชมชื่น (2536:173) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมกรกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่า ความแตกต่างกันในด้านอาชีพก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องพฤติกรรมกรกำจัดขยะมูลฝอย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาหรืออื่น ๆ มีพฤติกรรมกรกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้อาจจะเนื่องจาก นักศึกษามีโอกาสได้เรียนรู้ถึงพฤติกรรมกรกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องในสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ จึงมีพฤติกรรมกรกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมากกว่า

สรุปได้ว่าอาชีพของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยและด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว ที่มีความสัมพันธ์กันนั้น เกิดจากการที่ส่วนใหญ่หัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพรับจ้าง และรองลงมาคืออาชีพประมง ซึ่งอาจเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้หัวหน้าครอบครัวมีพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรวบรวมขยะมูลฝอย และพฤติกรรมกรคัดแยกขยะมูลฝอย แต่มีส่วนน้อยในการลดปริมาณขยะมูลฝอย การที่ครอบครัวอาศัยอยู่ริมทะเลสาบและประกอบอาชีพเกี่ยวกับรับจ้าง และทำประมงจึงมีความห่วงใยในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดจากการจัดการขยะของบ้านเรือนเพราะส่งผลถึงอาชีพปัจจุบันของ

หัวหน้าครอบครัว ถ้ามีการทิ้งขยะมากขึ้นน้ำก็จะส่งกลิ่นเหม็น ส่งผลต่อระบบสุขภาพอนามัยของคนในครอบครัว

2.1.5 รายได้ของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากซึ่งขัดแย้งกับการวิจัยของ วิรัช ชมชื่น (2536:173) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่า พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยโดยกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า จะมีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยได้ดีกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า ทั้งนี้น่าจะเนื่องมาจากว่ากลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า เป็นกลุ่มที่สามารถสั่งซื้อสิ่งของสำหรับอุปโภค บริโภคมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ เป็นเหตุให้มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นมากจำเป็นต้องศึกษาและหาวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้อง หรือกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงจะเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงานดีกว่า ย่อมมีความรู้มากกว่า กลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า จึงมีประสบการณ์และมีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมากกว่า

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่ารายได้ของหัวหน้าครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ทั้ง 3 ด้าน จากผลการวิจัยหัวหน้าครอบครัวที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 3,001-5,000 บาทต่อเดือนซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ แต่กลับไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยนั้นแสดงว่าในพื้นที่เทศบาลสิงหนคร การที่หัวหน้าครอบครัวที่มีรายได้ที่ค่อนข้างต่ำไม่ได้หมายความว่าความรับผิดชอบในการดูแลและปฏิบัติที่ถูกต้องลดน้อยลงแต่ตรงกันข้ามอาจจะมีเงินซื้อสินค้าได้น้อยและมีปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนน้อยจึงไม่เป็นภาระในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทำให้ลดปัญหาในการจัดการมูลฝอยของครอบครัวลงไปได้

2.1.6 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาพสังคมปัจจุบันถือไว้ว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารประชาชนสามารถที่จะเลือกบริโภคข่าวสารความรู้ต่าง ๆ จากสื่อได้หลายประเภท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัช ชมชื่น (2536:174) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่า กลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารมากกว่า ย่อมมีความรู้และประสบการณ์ ในการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องดีกว่า จึงมีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง มากกว่ากลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารน้อยกว่า

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ และจากการอ้างอิงงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า หัวหน้าครอบครัวที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อยหรือมากกว่าไม่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวนั้นแสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครอบครัวโดยส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญในการรับรู้ข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอย หากแต่มีความเชื่อ หรือทัศนคติเดิม ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอยในบ้านเรือนมากกว่า

2.1.7 ระดับความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่มากกว่าย่อมเกิดทัศนคติ ความคิดสร้างสรรค์ ที่จะพัฒนาสิ่งแวดล้อมของตนเองและตระหนักถึงปัญหาของขยะมูลฝอยมากกว่าบุคคลที่มีความรู้น้อยกว่า และบุคคลที่มีความรู้มากกว่าย่อมมีพฤติกรรมในการติดตามข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุวิมล ภักดิ์พิบูลย์ (2535:227) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครต่อการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า แม่บ้านที่มีความรู้เรื่องกำจัดขยะมูลฝอยต่างกัน มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาอาจสรุปได้ว่า ระดับความรู้ของหัวหน้าครอบครัวเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัว เนื่องจากเมื่อหัวหน้าครอบครัวมีความรู้มากก็จะมี การให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการจัดการขยะภายในบ้านเรือน และถ้ามีการคัดแยกให้ถูกวิธีก็จะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุจูงใจให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติร่วมกัน จึงเกิดความรู้สึที่ดีต่อการจัดการขยะมูลฝอยและเกิดวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลต่อการจัดการขยะมูลฝอย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าหัวหน้าครอบครัวควรมีการให้ความรู้แก่สมาชิกภายในครอบครัวในเรื่องของผลดีและผลเสียของการจัดการขยะมูลฝอยภายในครอบครัว และให้มีการปฏิบัติกับสมาชิกทุกคนในทุก ๆ วันในการจัดการขยะมูลฝอยภายในบ้านที่อยู่อาศัย

3.2 ประชาชนผู้กำจัดขยะมูลฝอย

3.2.1 ประชาชนทุกครัวเรือน ควรมีวิธีการปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย อย่างถูกวิธีตามหลักสุขาภิบาล โดยเฉพาะด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเฉพาะขยะประเภทพลาสติก ซึ่งย่อยสลายได้ยากและนานส่วนใหญ่ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะจะใส่ขยะทุกอย่างรวมกันแล้วนำไปทิ้งถึงขยะซึ่งครอบครัวต้องแนะนำให้สมาชิกทุกคนช่วยกันคัดแยกขยะ เพราะถ้าทำเป็นประจำแล้วจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการคัดแยกขยะเพื่อนำไปขาย และสามารถลดปัญหาโลกร้อนได้อีกทางหนึ่งด้วย

3.3 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

3.3.1 ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่องให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับทางเทศบาล

3.3.2 ควรจัดให้มีกิจกรรมจูงใจให้ประชาชนเกิดความร่วมมือในการรักษาความสะอาดให้มากยิ่งขึ้น เช่น การประกวดหน้าบ้านน่ามอง การประกวดอุปกรณ์รีไซเคิล การประกวดชุมชนหรือหมู่บ้านดีเด่นด้านการรักษาความสะอาด เป็นต้น

3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.4.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด เพื่อเป็นภาพรวมของ จังหวัด เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบ หรือตรวจสอบกับการวิจัยในครั้งนี้

3.4.2 ควรนำตัวแปรด้านอื่น ๆ มาพิจารณาหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวมาพิจารณาด้วย

3.4.3 ควรมีการศึกษา เรื่องการนำขยะมูลฝอยชนิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ไปใช้ประโยชน์ใหม่ให้กว้างขวางขึ้น พร้อมทั้งศึกษาวิธีการแยกขยะมูลฝอย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และ ให้ความร่วมมือ ซึ่งเป็นการประหยัดทรัพยากรและช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัดลงไปด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ (2537) *สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย* กรุงเทพมหานคร
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2541) *คู่มือป้องกันน้ำเสีย* กรุงเทพมหานคร
- จารุวรรณ ทองไพบูลย์ (2545) “การบริหารและการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาการ บริหารการพัฒนา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จุมพล อภิรติมัย (2538) “การจัดการปัญหาขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่
- จำรูญ ยาสมุทร (2535) *อนามัยสิ่งแวดล้อมเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย* เชียงใหม่ สำนักพิมพ์ชนบรรณ
- จินตนา ศรีบุญกุล (2535) “พฤติกรรมกา รทิ้งขยะของประชาชนในพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชัยพล โปธิสุวรรณ (2542) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกา รจัดการของเสียอันตรายจากบ้านเรือน
กรณีศึกษาประชาชนที่มีบ้านพักอาศัยอยู่ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชูดา จิตพิทักษ์ (2525) *พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สารมวลชน
- ชนินทร์ เลิศคณาวณิชกุล (2547) “มลพิษทางเสียง” *วารสารวิทยาศาสตร์บริการ* (8 ธันวาคม 2547) : 1-4
- ชัยพร วิชาวุธ (2523) *การวิจัยเชิงจิตวิทยา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- ชลธิชา ตั้งอัน (2534) “ความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติของแม่บ้านในการกำจัดขยะมูลฝอยและ
สิ่งปฏิกูล” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
สิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ณัฐรดี คงคั่น (2546) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกา รจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขต
มีนบุรี กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ณรงค์ ฌ เชียงใหม่ (2530) *สุขภาพสิ่งแวดล้อมชุมชน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- ดวงกมล ไตลยสุต (2540) “รูปแบบขององค์การที่เหมาะสมสำหรับจัดการขยะกา กของเสียอันตราย
ชุมชนในกรุงเทพมหานคร” ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

- ดวงจิต เมืองพรหม (2545) “ประเมินนโยบายการจัดการขยะเพื่อลดปริมาณขยะของเทศบาลเมืองสตูล”
 ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ดวงเดือน พันธุนาวิณ (2524) พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา
 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- ดวงพร โสติถิमानนท์ (2544) “ประสิทธิผลการดำเนินงานของศูนย์วัสดุรีไซเคิลชุมชนเขตบางกะปิ”
 วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิต
 พัฒนบริหารศาสตร์
- เทวัญ พัฒนาพงศ์ศักดิ์ (2540) “การแยกมูลฝอยและการจัดการมูลฝอยที่แยกแล้วในแหล่งกำเนิดต่าง ๆ
 ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธนกร สังฆโร (2548) “การประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสิงหนคร อำเภอสิงหนคร
 จังหวัดสงขลา” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบาย และ
 การวางแผนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ปวี จำปาทอง (2538) “ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีผลต่อพฤติกรรมการแยกทิ้งขยะของ
 ประชาชนเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ประเทือง ภูมิภัทรคม (2540) การปรับพฤติกรรม: ทฤษฎีประยุกต์ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
 โอเดียนสโตร์
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) ทศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย กรุงเทพมหานคร
 สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- ผจงจิตต์ พิทักษ์ภากร (2523) “ความรู้และความคิดเห็นของคณะกรรมการสภาตำบลเกี่ยวกับปัญหา
 มลพิษทางน้ำในแม่น้ำแม่กลอง:กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ฟ้ารุ่ง มีอุดร (2539) “บทบาทของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 ชุมชน” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหิดล
- เมธาวี อุดมธรรมานภาพ (2544) พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
 โอเดียนสโตร์

- วิรัตน์ นันทสิทธิ์ (2543) “การศึกษาความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วจินี แสงสว่าง (2535) “พฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีการรักษาความสะอาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- วิภาเพ็ญ เจียสกุล (2536) “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ชั้นกลางกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ศักดิ์ชัย อุไรรัตน์ (2545) “ขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 จังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ศรัณญา อุพารศิลป์ (2534) “พฤติกรรมการจัดสภาพแวดล้อมในที่พักอาศัยของสตรีในชุมชนแออัด: ศึกษากรณีชุมชนแออัดสองร้อยห้อง” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- สารานุกรมสำหรับเยาวชนไทย (2537) กรุงเทพมหานคร คำนวณสุธาการพิมพ์
- สุวิมล ภักดิ์พิบูลย์ (2535) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2546) การปรับพฤติกรรม กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- โสภณ หมวดทอง (2533) “การเฝ้าระวังมลพิษแหล่งน้ำของเกษตรกรในตำบลแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมนึก ชัชวาล (2544) “รายงานการวิจัยเรื่องของเสียจากครัวเรือน: วิถีปฏิบัติและแนวคิดในการจัดการ-แก้ไข” สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สมนึก บัวทอง (2548) “ความคิดเห็นของผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลในจังหวัดตรังที่มีต่อขีดความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอย” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ

- อนุชิต อิศริยมงคล (2537) “ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักของคณะกรรมการสภาตำบลในการแก้ไข
ปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาน้ำเสีย:ศึกษากรณีอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
- อรรถพล สุดสาย (2544) “ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยของสมาชิกองค์การบริหาร
ส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อรรวรรณ เข็มใจ (2535) “ความรู้และการปฏิบัติของประชาชนที่อาศัยบริเวณริมคลองกรุงเทพมหานคร
เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือน” วิทยานิพนธ์ปริญญา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
- อรสา ประยูรหงส์ (2536) “การศึกษาเจตคติและลักษณะพฤติกรรมกรรมการตอบสนองต่อการใช้ภาชนะโ
มของผู้บริโภคในห้างสรรพสินค้า เขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคม
ศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นางสาวศานี ทิพย์ทะเบียนการ
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6 ว. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสงขลา
2. นายชวน แก้วเกลี้ยง
นักวิชาการสาธารณสุข 7 ว. สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสงขลา

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวชุมชนริมทะเลสาบเทศบาล
ตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง แบบสอบถามทั้งหมด มี 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ตอนที่ 5 ปัญหา,อุปสรรค,ข้อเสนอแนะการจัดการขยะมูลฝอย

คำสั่ง จงกาเครื่องหมายกากบาทหน้าหัวข้อที่ถูกต้องที่สุด

ผู้ให้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่

ชื่อและนามสกุลของผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่ เดือน พศ.

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
1. เพศ	{ }
() ชาย	
() หญิง	
2. ปัจจุบันท่านมีอายุเท่าใด	{ }
() 20 ปี และต่ำกว่า	
() 21-30 ปี	
() 31-40 ปี	
() 41-50 ปี	
() 51 ปี ขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน	{ }
() ประถมศึกษา	
() มัธยมศึกษาตอนต้น	
() มัธยมศึกษาตอนปลาย	
() อนุปริญญา/ปวส.	
() ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี	
4. ท่านประกอบอาชีพอะไร	{ }
() ค้าขาย, ธุรกิจส่วนตัว	
() รับจ้าง	
() ประมง	
() เกษตรกร	
5. ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	{ }
() ไม่มีรายได้	
() มีรายได้ (ระบุตามความเป็นจริง)	

ตอนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

1. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและวิธีการกำจัดจากแหล่งใดมากที่สุด
(ตอบข้อเดียว)

- () วิทยุ
- () โทรทัศน์
- () หนังสือพิมพ์
- () นิตยสาร/วารสาร
- () สนทนาพูดคุยกับเพื่อน/ญาติ
- () จากทางราชการ

2. ความถี่ที่ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย หรืออันตราย
จากขยะมูล ฝอยจากสื่อต่าง ๆ มีอย่างน้อยเพียงใด

สื่อที่ได้รับ	ทุกวัน	3-4 ครั้ง/สัปดาห์	1-2 ครั้ง/สัปดาห์	1-2 ครั้ง/เดือน	นาน ๆ ครั้ง	ไม่ได้รับ ข้อมูล
1. วิทยุ						
2. โทรทัศน์						
3. หนังสือพิมพ์						
4. นิตยสาร/วารสาร						
5. สนทนา พุดคุยกับเพื่อน/ญาติ						
6. จากทางราชการ						

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

1. ความหมายของขยะมูลฝอย ข้อใดถูกต้อง { }
 - () กระดาษ,เศษอาหาร
 - () เศษไม้,เศษผ้า
 - () สิ่งของที่คนไม่ต้องการใช้แล้ว และทิ้งไป
2. ที่รองรับขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะ ควรมีลักษณะอย่างไร { }
 - () ภาชนะที่มีฝาปิด ก้นไม่รั่ว
 - () อะไรก็ได้ที่สามารถนำมาใส่ขยะได้
 - () เป็นถังพลาสติก หรือ โละไม่มีฝาปิด
3. ขยะประเภทใด ใช้เวลาในการย่อยสลายตามธรรมชาตินานที่สุด { }
 - () เศษไม้
 - () ถังพลาสติก
 - () โฟม
4. เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ควรกำจัดเมื่อใด { }
 - () ทุกวัน
 - () 2-3 วัน
 - () กำจัดเมื่อเต็มถัง
5. ขยะมูลฝอยประเภทพลาสติก ท่อน้ำพลาสติก การกำจัดที่ถูกวิธีทำอย่างไร { }
 - () ฟังดิน
 - () เผาในเตาเผาขยะ
 - () กองทิ้งไว้รอให้ผุเปื่อยเอง
6. ขยะประเภทกระป๋อง ขาฆ่าแมลง ซากหลอดไฟนีออน ควรกำจัดอย่างไร { }
 - () เผา
 - () ท่อให้มัดชิด แล้วทิ้งให้เทศบาลกำจัด
 - () ขุดหลุมฝัง
7. ขยะประเภทใดนำมาทำปุ๋ยหมักได้ { }
 - () เศษอาหาร
 - () เศษไม้
 - () เศษกระดาษ

8. ขยะประเภทแก้วแตก ขวดแตก ควรกำจัดอย่างไร { }
- () ทิ้งร่วมกับขยะอื่นให้เทศบาลกำจัด
- () ฟังดิน
- () ห่อด้วยกระดาษหนา ๆ เขียนว่าอันตรายของแตก ก่อนทิ้งให้เทศบาลกำจัด
9. การลดปริมาณขยะมูลฝอยสามารถทำได้โดยวิธีใด { }
- () ทิ้งลงแม่น้ำ ลำคลอง
- () แยกของที่ใช้ประโยชน์ได้มาใช้ซ้ำ
- () นำไปให้เทศบาลกำจัด
10. อันตรายจากสเปรย์ ยาฆ่าแมลง น้ำยาทาเล็บที่หมดอายุแล้วคืออะไร { }
- () ระบายเคืองต่อผิวหนัง
- () อ่อนเพลีย
- () ปวดเมื่อยตามร่างกาย
11. อันตรายจากสารตะกั่ว จากข่าเมาแมลง ที่มีต่อร่างกายได้แก่อะไร { }
- () ปวดศรีษะ
- () ระบายเคืองผิวหนัง
- () เป็นอัมพาต
12. การทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง มีความผิดตามกฎหมายหรือไม่ { }
- () ผิดเพราะไม่มีใครเขาทำกัน
- () ไม่ผิดเพราะขยะสามารถย่อยสลายได้เร็วในน้ำ
- () ผิดเพราะทำให้แม่น้ำลำคลองเน่าเสีย ต้นเงิน
13. การนำซากสัตว์ตายมาทิ้งไว้ตามทางเดิน มีความผิดตามกฎหมายหรือไม่ { }
- () ไม่ผิดเพราะเป็นที่สาธารณะ
- () ผิดเพราะไม่มีใครเขาทำกัน
- () ผิดเพราะก่อความรำคาญ ส่งกลิ่นเหม็น แก่ผู้อื่น
14. กระดาษแข็ง กระดาษหนังสือพิมพ์ สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อย่างไร { }
- () เเผาทำปุ๋ยให้แก่พืช
- () ใช้เป็นวัตถุดิบผลิตเชื้อกระดาษ
- () นำมาใส่อาหารทอด

15. วัสดุที่ใช้บรรจุอาหาร โดยไม่มีอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม คืออะไร { }
- () ก่อ่งโฟม
 - () ถุงพลาสติก
 - () ปิ่นโต
16. ขี้เถ้า,ฝุ่น,ผง,ละออง ควรกำจัดอย่างไร { }
- () กวาด แล้วเทลงในคู คลอง เพื่อไม่ให้ฟุ้งกระจาย
 - () ใส่ถุง มัดปาก ทั้งรวมกับขยะอื่น ๆ
 - () กวาด หรือ ทิ้งลงดิน
17. เศษอิฐ เศษคอนกรีต วิธีกำจัดที่ดีที่สุด คืออะไร { }
- () เผาในเตาเผาขยะ
 - () ถมในที่ลุ่ม
 - () กองทิ้งไว้ รอให้ย่อยสลายเอง
18. ขยะประเภท กระดาษแข็ง กระดาษหนังสือพิมพ์ ก่อ่งกระดาษ ควรกำจัดอย่างไร { }
- () เผา
 - () ทั้งรวมกับขยะประเภทอื่น ๆ
 - () แยกไว้ขายหรือใช้ซ้ำ
19. ขี้เถ้าสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร { }
- () นำมาเป็นเชื้อเพลิง
 - () ใช้เป็นส่วนผสมทำอิฐ
 - () เอาไปถมที่ลุ่ม
20. อันตรายจากสารปรอท หลอดไฟนีออนแตก ที่มีอันตรายต่อมนุษย์คืออะไร { }
- () ปวดหัว
 - () ระคายเคืองต่อผิวหนัง
 - () เกิดตะคริวที่แขนขา

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

1. เมื่อมีขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน ท่านนิยมกำจัดโดยวิธีใด { }
 - () ปาทิ้งนอกบ้าน/ทิ้งทะเลทันที
 - () เก็บรวบรวมแล้วเผา หรือ โยนทิ้งนอกบ้าน
 - () เก็บรวบรวมไว้ในถัง/ใส่ถุงปิดปากสนิทเพื่อให้เทศบาลกำจัด
2. ในครัวเรือนของท่านเวลามีขยะครัวเรือนของท่านปฏิบัติอย่างไร { }
 - () กวาดกองไว้ข้าง ๆ บ้าน
 - () กวาดรวม ๆ ไว้หน้าบ้าน
 - () เก็บรวบรวมไว้รอให้เทศบาลนำไปกำจัด
3. ในครัวเรือนของท่านมีที่รองรับขยะมูลฝอยมีลักษณะเป็นอย่างไร { }
 - () เป็นถังขยะมีฝาปิดมิดชิด
 - () เป็นถังหรือตะกร้ามีฝาปิด
 - () เป็นถุงพลาสติกรัดปากมิดชิด
4. ส่วนใหญ่ท่านทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่รองรับขยะหรือไม่ { }
 - () ทิ้งทุกครั้ง
 - () ทิ้งเป็นบางครั้ง
 - () ไม่เคยทิ้งเลย
5. ก่อนการทิ้งขยะมูลฝอยภายในครัวเรือน เพื่อให้เทศบาลกำจัด ท่านปฏิบัติอย่างไร { }
 - () แยกส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้ออกเพื่อใช้ซ้ำ หรือ ขาย
 - () ทิ้งลงถังขยะทั้งหมดโดยไม่แยก
 - () กองทิ้งรวมไว้ข้าง ๆ บ้าน โดยไม่แยก
6. ขยะประเภทเศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ท่านจัดการอย่างไร { }
 - () แยกไว้เพื่อนำไปเลี้ยงสัตว์
 - () ทิ้งรวมกับขยะมูลฝอยประเภทอื่น ๆ
 - () กองทิ้งไว้ข้าง ๆ บ้าน
7. ขยะประเภทกระดาษแข็ง กล่องกระดาษ กระดาษหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่ท่านจัดการอย่างไร { }
 - () แยกไว้เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
 - () ทิ้งรวมกับขยะมูลฝอยประเภทอื่นๆ
 - () เผาหรือฝัง

8. โดยปกติขยะประเภทเศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ท่านกำจัดอย่างไร { }
- () กำจัดทุกวัน โดยการแยกทิ้งลงถังขยะเฉพาะ
 - () กำจัดทุก 2-3 วัน ทิ้งลงถังขยะทั้งหมด
 - () กำจัดเมื่อเต็มถัง นำไปทิ้งถังขยะเมื่อเต็มถัง
9. หากสัตว์เลี้ยงภายในบ้านของท่านตาย เช่น สุนัข แมว ไก่ เป็ด ส่วนใหญ่ท่านจัดการอย่างไร { }
- () ขุดหลุมฝัง
 - () ทิ้งตามที่สาธารณะริมทางเดิน หรือ ปล่อยทิ้งไว้เฉย ๆ
 - () ทิ้งร่วมกับขยะประเภทอื่น ๆ
10. ส่วนใหญ่ท่านเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปที่บรรจุในภาชนะโพลีเอทิลีนหรือไม่ { }
- () ซื้อเป็นประจำ
 - () ซื้อเป็นบางครั้ง
 - () ไม่เคยซื้อเลย
11. ขยะประเภทถุงพลาสติก ขวดพลาสติก กระป๋องพลาสติก ส่วนใหญ่ท่านจัดการอย่างไร { }
- () แยกไว้เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่
 - () ทิ้งร่วมกับขยะมูลฝอยประเภทอื่น โดยไม่แยก
 - () เผาหรือฝัง
12. เวลาไปซื้อของ จำยตลาด ท่านพยายามที่จะลดขยะ โดยการนำกระเป๋ า หรือ ตะกร้าติดตัวไปด้วยหรือไม่ { }
- () นำไปด้วยทุกครั้ง
 - () นำไปด้วยบางครั้ง
 - () ไม่เคยนำไปเลย
13. เศษเหล็ก โลหะ กระป๋องน้ำอัดลม อลูมิเนียม ส่วนใหญ่ท่านจัดการอย่างไร { }
- () แยกไว้เพื่อขาย
 - () ทิ้งร่วมกับขยะมูลฝอยประเภทอื่น ๆ
 - () กองทิ้งไว้ข้าง ๆ บ้าน
14. ขยะประเภทกล่องโพลีเอทิลีน ส่วนใหญ่ท่านจัดการอย่างไร { }
- () ทิ้งร่วมกับขยะประเภทอื่น ๆ
 - () นำกลับมาใช้ใหม่
 - () เผาหรือฝัง

15. ขยะประเภทซากถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ ส่วนใหญ่ท่านจัดการอย่างไร { }
- () แยกทิ้งในถุงพลาสติก ก่อนนำไปทิ้งลงถัง
 - () ทิ้งร่วมกับขยะมูลฝอยประเภทอื่น ๆ
 - () กองทิ้งไว้ข้าง ๆ บ้าน
16. ครอบครัวยุคของท่านพยายามที่จะใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดบรรจุ เดิม เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า กาแฟ เพื่อต้องการที่จะลดขยะหรือไม่ { }
- () ใช้เป็นบางครั้ง
 - () ไม่เคยใช้เลย
 - () ส่วนใหญ่ใช้เป็นประจำ
17. ผง, จี, ฝู่น, ฝู่น, ฝู่น ภายในบ้าน ส่วนใหญ่ท่านจัดการอย่างไร { }
- () กวาดแล้วนำไปทิ้งลง ถู คลอง
 - () ทิ้งร่วมกับขยะประเภทอื่น ๆ
 - () ใส่ถุงมัดปาก ทิ้งร่วมกับขยะอื่น ๆ
18. เสื้อผ้า เศษผ้าที่ไม่ใช้แล้ว ท่านจัดการอย่างไร { }
- () ส่วนใหญ่นำมาดัดแปลง เป็นผ้าเช็ดมือ เช็ดโต๊ะ เช็ดเท้า ถูพื้น บริจาค
 - () นำมาดัดแปลงใช้ บริจาค เป็นบางครั้ง
 - () ทิ้งร่วมกับขยะประเภทอื่น ๆ
19. ขยะประเภท ขวด แก้ว ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ท่านจัดการอย่างไร { }
- () แยกไว้เพื่อขาย หรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
 - () ทิ้งร่วมกับขยะมูลฝอยประเภทอื่น ๆ
 - () ทิ้งไว้ข้าง ๆ บ้าน
20. ขยะประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร/วารสาร กล่องกระดาษ ที่ไม่ใช้แล้วส่วนใหญ่ท่านจัดการอย่างไร { }
- () แยกไว้เพื่อขาย
 - () กองทิ้งไว้เพื่อรอเผา
 - () ทิ้งถังขยะทั้งหมด

ตอนที่ 5 ปัญหา,อุปสรรค,ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

1. ในครอบครัวของท่านมีปัญหาในการทิ้งขยะมูลฝอยหรือไม่ { }
 - () มี
 - () ไม่มี
2. ท่านทราบหรือไม่ว่าการบริการเก็บขยะมูลฝอยที่ท่านได้รับการเป็นหน่วยงานใด { }
 - () เอกชน
 - () เทศบาล
 - () ไม่ทราบ
3. เวลาในการเก็บขนขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่ { }
 - () 05.00 น - 08.00 น
 - () 09.00 น - 12.00 น
 - () 13.00 น - 16.00 น
 - () 17.00 น - 20.00 น
4. โดยปกติพนักงานเทศบาลมาจัดการเก็บขยะมูลฝอยบ่อยครั้งเพียงใด { }
 - () ทุกวัน
 - () 2-3 วัน
 - () 4 วัน - สัปดาห์ละครั้ง
 - () มากกว่าสัปดาห์ละครั้ง
5. ตามเวลาที่ระบุที่ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ { }
 - () เหมาะสม
 - () ไม่เหมาะสม
6. ปริมาณถังขยะที่ทางเทศบาลจัดให้ตามจุดต่าง ๆ ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ { }
 - () เหมาะสม
 - () ไม่เหมาะสม
7. ท่านคิดว่าปัญหาขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยด่วนหรือไม่ { }
 - () ใช่
 - () ไม่ใช่

8. ในแต่ละวันขยะมูลฝอยประเภทใดที่มีมากที่สุด ในครัวเรือนของท่าน
(เลือกตอบเพียงข้อเดียว) { }
- () เศษอาหาร เศษผัก เศษผลไม้
 - () เศษกระดาษ กระดาษหนังสือพิมพ์
 - () พลาสติก ก่อ้งโฟม
 - () ขวด แก้ว กระเบื้อง
 - () โลหะ อลูมิเนียม กระป๋อง
9. ปัจจุบันท่านเสียค่าบริการขยะมูลฝอยอย่างไร { }
- () ไม่เสียค่าบริการ
 - () เสียค่าบริการ
10. ท่านคิดว่าการเก็บค่าบริการขยะมูลฝอยเหมาะสมหรือไม่ { }
- () เหมาะสม
 - () ไม่เหมาะสม
11. ท่านคิดว่าการบริการเก็บขนขยะมูลฝอยในปัจจุบันควรมีการปรับปรุงในเรื่องใดมากที่สุด { }
- () ดีแล้ว ไม่ต้องปรับปรุง
 - () การเก็บขนขยะควรมาให้เป็นเวลาที่แน่นอนสม่ำเสมอ
 - () เจ้าหน้าที่เก็บขนขยะควรปฏิบัติตัวให้สุภาพมากขึ้น
 - () ควรมีถังขยะมากกว่าที่เป็นอยู่

ภาคผนวก ค

ตารางผลการทดสอบโคสแควร์

ตารางแสดงผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างตัวแปรตามแต่ละตัวแปร

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างเพศของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย							
เพศของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ชาย	1	0.76	21	16.03	109	83.21	131
หญิง	5	1.92	13	4.98	243	93.10	261
รวม	6		34		352		392

$$\chi^2 = 2.725 \quad \text{Asymp.Sig.} = .10$$

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างเพศของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย							
เพศของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ชาย	2	1.53	43	32.82	86	65.65	131
หญิง	3	1.15	54	20.69	204	78.16	261
รวม	5		97		290		392

$$\chi^2 = 1.88 \quad \text{Asymp.Sig.} = .10$$

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างเพศของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย							
เพศของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ชาย	3	2.29	54	41.22	74	56.49	131
หญิง	6	2.30	67	25.67	188	72.03	261
รวม	9		121		352		392

$$\chi^2 = 1.98 \quad \text{Asymp.Sig.} = .10$$

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างอายุของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย							
อายุของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่เกิน 20 ปี	1	2.63	4	10.53	33	86.84	38
21-30 ปี	2	2.17	7	7.61	84	90.22	92
31-40 ปี	1	1.07	13	13.98	79	84.95	93
41-50 ปี	2	2.04	2	2.04	94	95.92	98
51 ปีขึ้นไป	0	0.00	8	11.27	63	88.73	71
รวม	6		34		352		392

$$\chi^2 = 11.439 \quad \text{Asymp.Sig.} = .178$$

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างอายุของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย							
อายุของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่เกิน 20 ปี	0	0.00	12	31.58	26	68.42	38
21-30 ปี	1	1.09	28	30.43	63	68.48	92
31-40 ปี	3	3.23	22	23.65	68	73.12	93
41-50 ปี	1	1.02	21	21.43	76	77.55	98
51 ปีขึ้นไป	0	0.00	14	19.72	57	80.28	71
รวม	5		97		290		392

$$\chi^2 = 8.46 \quad \text{Asymp.Sig.} = .390$$

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างอายุของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย							
อายุของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่เกิน 20 ปี	1	2.63	20	52.63	17	44.74	38
21-30 ปี	1	1.09	35	38.04	56	60.87	92
31-40 ปี	5	5.38	30	32.26	58	62.36	93
41-50 ปี	1	1.02	25	25.51	72	73.47	98
51 ปีขึ้นไป	1	1.40	11	15.50	59	83.10	71
รวม	9		121		262		392

$$\chi^2 = 26.15 \quad \text{Asymp.Sig.} = .001$$

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างอาชีพของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการ
ขยะมูลฝอยด้านการรวบรวมมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมกรรวบรวมขยะมูลฝอย							
อาชีพของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	0	0.00	28	22.58	96	77.42	24
รับจ้าง	0	0.00	31	20.80	118	79.20	149
ประมง	5	5.32	33	33.10	56	59.58	94
เกษตรกร	0	0.00	5	20.00	20	80.00	25
รวม	5		97		290		392

$$\chi^2 = 25.39 \quad \text{Asymp.Sig.} = .000$$

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างอาชีพของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมกร
จัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมกรคัดแยกขยะมูลฝอย							
อาชีพของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	0	0.00	28	22.58	96	77.42	124
รับจ้าง	0	0.00	31	20.80	118	79.20	149
ประมง	5	5.32	33	33.10	56	59.28	94
เกษตรกร	0	0.00	5	20.00	20	80.00	25
รวม	5		97		290		392

$$\chi^2 = 24.831 \quad \text{Asymp.Sig.} = .000$$

ตารางที่ 9 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างอาชีพของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย							
อาชีพของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2	1.61	34	27.42	88	70.97	124
รับจ้าง	4	2.70	46	30.87	99	66.43	149
ประมง	3	3.19	35	37.23	56	59.58	94
เกษตรกร	0	0.00	6	24.00	19	76.00	25
รวม	9		121		262		392

$$\chi^2 = 4.722 \quad \text{Asymp.Sig.} = .580$$

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างรายได้ของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย							
รายได้ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่เกิน 3,000 บาท	1	1.06	7	7.45	86	91.49	94
3,001-5,000 บาท	3	1.21	21	8.50	223	90.29	247
5,001-7,000 บาท	2	5.41	4	10.81	31	83.80	37
7,001 บาทขึ้นไป	0	0.00	2	14.29	12	85.71	14
รวม	6		34		352		392

$$\chi^2 = 5.225 \quad \text{Asymp.Sig.} = .515$$

ตารางที่ 11 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างรายได้ของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมกา
จัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมกาคัดแยกขยะมูลฝอย							
รายได้ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่เกิน 3,000 บาท	0	0.00	17	18.09	77	81.91	94
3,001-5,000 บาท	1	0.51	59	24.00	184	75.50	247
5,001-7,000 บาท	1	2.68	15	40.53	21	56.79	37
7,001 บาทขึ้นไป	0	0.00	6	42.86	8	57.14	14
รวม	2		97		290		392

$$\chi^2 = 12.37 \quad \text{Asymp.Sig.} = .054$$

ตารางที่ 12 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างรายได้ของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมกาจัดการ
ขยะมูลฝอยด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมกาลดปริมาณขยะมูลฝอย							
รายได้ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่เกิน 3,000 บาท	2	2.12	25	26.60	67	71.28	94
3,001-5,000 บาท	6	2.43	77	31.17	164	66.40	247
5,001-7,000 บาท	1	2.70	14	37.83	22	59.46	37
7,001 บาทขึ้นไป	0	0.00	5	35.70	9	64.30	14
รวม	9		121		262		392

$$\chi^2 = 2.23 \quad \text{Asymp.Sig.} = .897$$

ตารางที่ 13 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการรวบรวมขยะมูลฝอย							
ระดับการศึกษา ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ประถมศึกษา	3	1.08	26	9.39	248	89.53	277
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	3.08	4	6.15	59	90.77	65
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ป.ว.ช.	0	0.00	4	14.29	24	85.71	28
ป.ว.ส/อนุปริญญา	1	10.00	0	0.00	9	90.00	10
ปริญญาตรีขึ้นไป	0	0.00	0	0.00	12	100.00	12
รวม	6		34		390		392

$$\chi^2 = 10.440 \quad \text{Asymp.Sig.} = .236$$

ตารางที่ 14 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย							
ระดับการศึกษา ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ประถมศึกษา	4	1.44	71	25.63	202	72.93	277
มัธยมศึกษาตอนต้น	1	1.54	15	23.08	49	75.38	65
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ป.ว.ช.	0	0.00	10	35.71	18	64.29	28
ป.ว.ส/อนุปริญญา	0	0.00	1	10.00	9	90.00	10
ปริญญาตรีขึ้นไป	0	0.00	0	0.00	12	100.00	12
รวม	5		97		390		392

$$\chi^2 = 7.965 \quad \text{Asymp.Sig.} = .437$$

ตารางที่ 15 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรม
การจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอย							
ระดับการศึกษา ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ประถมศึกษา	8	2.90	87	31.40	182	65.70	277
มัธยมศึกษาตอนต้น	1	1.53	22	33.85	42	64.62	65
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ป.ว.ช.	0	0.00	8	28.57	20	71.43	28
ป.ว.ส/อนุปริญญา	0	0.00	3	30.00	7	70.00	10
ปริญญาตรีขึ้นไป	0	0.00	1	8.40	11	91.60	12
รวม	9		121		262		392

$$\chi^2 = 5.282 \quad \text{Asymp.Sig.} = .727$$

ตารางที่ 16 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของหัวหน้าครอบครัวกับ
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมรวบรวมขยะมูลฝอย							
การรับรู้ข่าวสาร ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่เคยรับรู้ข่าวสาร	0	0.00	0	0.00	4	100.00	4
เคยได้รับรู้ข่าวสาร	6	1.55	34	8.75	348	89.70	388
รวม	6		34		352		392

$$\chi^2 = .459 \quad \text{Asymp.Sig.} = .795$$

ตารางที่ 17 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของหัวหน้าครอบครัวกับ
พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย							
การรับรู้ข่าวสาร ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่เคยรับรู้ข่าวสาร	0	0.00	2	50.00	2	50.00	4
เคยได้รับรู้ข่าวสาร	5	1.30	95	24.50	288	74.20	388
รวม	5		97		290		392

$$\chi^2 = 1.407 \quad \text{Asymp.Sig.} = .495$$

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของหัวหน้าครอบครัวกับ
พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย							
การรับรู้ข่าวสาร ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่เคยรับรู้ข่าวสาร	0	0.00	2	50.00	2	50.00	4
เคยได้รับรู้ข่าวสาร	9	2.31	119	30.67	260	67.42	388
รวม	9		121		262		392

$$\chi^2 = .743 \quad \text{Asymp.Sig.} = .690$$

ตารางที่ 19 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของ
หัวหน้าครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย
ของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมกรรวบรวมขยะมูลฝอย							
ระดับความรู้ ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
0-6 คะแนน	8	3.64	57	25.90	155	70.45	220
7-13 คะแนน	1	0.64	62	37.80	101	61.59	164
14-20 คะแนน	0	0.00	2	25.00	6	75.00	8
รวม	9		121		262		392

$$\chi^2 = 9.522 \quad \text{Asymp.Sig.} = .049$$

ตารางที่ 20 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้า
ครอบครัวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยของ
ครอบครัว

ระดับพฤติกรรมกรคัดแยกขยะมูลฝอย							
ระดับความรู้ ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
0-6 คะแนน	5	2.27	51	23.18	164	74.55	220
7-13 คะแนน	0	0.00	44	26.83	120	73.17	164
14-20 คะแนน	0	0.00	2	25.00	6	75.00	8
รวม	5		97		290		392

$$\chi^2 = 4.44 \quad \text{Asymp.Sig.} = .350$$

ตารางที่ 21 ผลการทดสอบไคสแควร์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของหัวหน้า
 ครอบครัวยกกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย
 ของครอบครัว

ระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย							
ระดับความรู้ ของหัวหน้าครอบครัว	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
0-6 คะแนน	4	1.81	21	9.55	195	88.64	220
7-13 คะแนน	2	1.22	13	2.93	149	90.85	164
14-20 คะแนน	0	0.00	0	0.00	8	100.00	8
รวม	6		34		352		392

$$\chi^2 = 1.483$$

$$\text{Asymp.Sig.} = .830$$

ภาคผนวก ง

ประวัติเทศบาลตำบลสิงหนครและสภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลสิงหนคร

ประวัติสังเขปเมืองสงขลาเขาแดง

แผ่นดินบก ที่ยื่นยาวระหว่างทะเลอ่าวไทยกับทะเลสาบสงขลา จากอำเภอระโนด ถึงตำบลหัวเขาอำเภอสิงหนคร มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี พบว่ามีมนุษย์อาศัยอยู่ตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อยุคโลหะ มีหลักฐานว่ามนุษย์เหล่านี้รู้จักการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ รวมตัวกันตั้งหลักแหล่งบริเวณที่ราบลุ่มและบริเวณปากน้ำ

สมัยประวัติศาสตร์ปรากฏมีชุมชนโบราณหลายกลุ่ม เช่น ชุมชนสทิงพระ เขาภูหา ริมคลองปะโอ เป็นต้น ชุมชนสทิงพระเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 4 จนถึงพุทธศตวรรษที่ 19 ชาวสทิงพระรู้จักปลูกข้าว รู้จักสร้างเมือง สร้างกำแพง ขุดคูเมือง ขุดตระพัง ทำชลประทาน เพื่อการเกษตร ทำเครื่องปั้นดินเผา จัดระเบียบการปกครอง เป็นศูนย์กลางการปกครอง เปิดการค้าขายกับต่างประเทศ เช่น อาหรับ จีน อินเดีย ญวน เป็นต้น ในยุคนั้นศาสนาฮินดูแพร่เข้ามาคนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาฮินดู หลังจากนั้นไม่นานพุทธศาสนาพยานแพร่เข้ามา

ในพุทธศตวรรษที่ 19 ศูนย์อำนาจการปกครองสทิงพระอ่อนแอและเสื่อมอำนาจลงในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ศูนย์อำนาจการปกครองมาอยู่ที่บริเวณวัดพะโคะ เรียกว่า “เมืองพัทลุง” ระยะเวลาพุทธศตวรรษที่ 19-22 พวกโจรสลัด จากอินโดนีเซียยะโฮ พวกอาจะ อาหาร อุซงคตนะ ยกมารุกราน เข้าตี ปล้นเมือง เผา ทำลาย ประชาชนต้องอพยพหนีแตกแยกเป็นสองพวก พวกหนึ่งหนีไปตั้งชุมชนใหม่ที่บางแก้ว อำเภอเขาชัยสน อีกพวกหนึ่งหนีไปตั้งชุมชนใหม่ที่เขาแดง (บริเวณบ้านบนเมือง ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร)

กลุ่มคนที่อพยพจากสทิงพระมาอยู่ที่หัวเขาแดง มีแขกชาวเปอร์เซียท่านหนึ่งเคยตั้งรกรากอยู่ที่เกาะชวาตอนกลาง ชื่อ “โมกอลด์” นับว่าเป็นเจ้าเมืองสาเลห์ ในชวา เรียกว่า “ดาโต๊ะโมกอลด์” อพยพครอบครัวและบริวารลงเรือมาขึ้นบกที่สทิงพระ ต่อมาย้ายมาตั้งหมู่บ้านที่เขาแดง เริ่มสร้างป้อมและกำแพงเมือง และฝึกกำลังรบให้เข้มแข็ง อยู่ในช่วงกรุงศรีอยุธยาตอนกลาง จนถึงสมัย สุลต่านสุลัยมาน บุตรชายคนโตของ ดาโต๊ะ โมกอลด์ ได้พัฒนาด้านการค้ากับต่างประเทศ มีฝรั่งเศส จีน อังกฤษ ฮอลันดา อินเดีย โปรตุเกส ญวน อาหรับ เป็นต้น เปิดท่าเรือเสรี มีการผลิตเงินตราขึ้นมาใช้เอง ชาวต่างชาติที่มาทำมาค้าขาย เรียกชื่อเมืองเขาแดง ปรากฏเป็นหลักฐานครั้งแรก ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19-20 นี้เอง มีเรียกหลายชื่อออกเสียงแตกต่างกันไป เช่น สิงขร สิงหลา สิงขรา ซิงกูร์ ลีขร ซิงกอร่า และเพี้ยนมาเป็นสงขลาในที่สุดนอกจากทางด้านการค้าแล้ว ด้านการปกครองก็ได้พัฒนาจนเจริญ รุ่งเรือง สร้างกำแพงเมือง ขุดคูเมือง สร้างป้อมปราการอย่างแข็งแรงมากมาย และได้ฝึกป้อมกำลังรบอย่างเข้มแข็ง และประกาศไม่ขึ้นต่อกรุงศรีอยุธยา ในสมัยพระเจ้าปราสาททอง เพราะได้รับการช่วยเหลือจาก ฮอลันดา และอังกฤษ เมืองสงขลาเขาแดงเป็นเอกราชอยู่ 38 ปี ถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ให้ยกทัพมาจากกรุงศรีอยุธยา

มาปราบ ในปี พ.ศ. 2223 เมืองสงขลาเขาแดงก็ถูกเผาทำลาย ทั้งกำแพง ป้อมปราการ พังพินาศ ประชาชนที่เหลืออพยพล้อมเขาแดงมาตั้งชุมชนใหม่ที่แหลมสนอีกด้านหนึ่งของเขาแดง เมืองสงขลาเขาแดงก็ถูกทอดทิ้งเป็นเมืองร้างสงขลาแหลมสนถึงแม้สงขลาเขาแดงจะถูกทำลายเผาทั้งจนเสียดายยับเยิน ในปี พ.ศ. 2223 ประชาชนที่อพยพล้อมเขาแดงมาตั้งชุมชนใหม่ที่ฝั่งแหลมสน สามารถดำเนินการค้ากับต่างชาติต่อไป ถึงแม้การค้าขายกับทางยุโรปจะซบเซาลง แต่พ่อค้าจีนเข้ามาค้าขายมากขึ้น ระยะเวลาเพียง 6 ปี ในปี พ.ศ. 2229 มีชาวจีนจากมณฑลฟูเจี้ยน อพยพมาตั้งรกรากในเมืองสงขลา ระหว่างปี พ.ศ. 2229-พ.ศ. 2240 มีเรือสินค้าพ่อค้าจีน ไปค้าขายกับประเทศญี่ปุ่นถึง 7 ลำ การที่ชาวจีนเข้ามาค้าขายทำให้ชุมชนสงขลาแหลมสนพัฒนามาเป็นชุมชนใหญ่ขึ้นอย่างรวดเร็ว ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้โปรดเกล้าแต่งตั้ง จีนเหยียง แซ่เฮา (นายอากร รังนก) เป็นเจ้าเมืองสงขลา และเป็นต้นตระกูล ณ สงขลา มีเชื้อสายปกครองเมืองสงขลาแหลมสนมาตลอดระยะเวลา 126 ปี ตั้งแต่สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี มาจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีเจ้าเมืองปกครองเมืองสงขลาทั้งสิ้น 8 คน

1. พระยาสงขลา (เหยียง) พ.ศ. 2318 – 2327 9 ปี
2. เจ้าพระยาสงขลา (บุญสุข) พ.ศ. 2327 – 2355 28 ปี
3. พระยาสงขลา (เถียนจิ่ง) พ.ศ. 2355 – 2360 5 ปี
4. พระยาสงขลา (เถียนเส็ง) พ.ศ. 2360 – 2390 30 ปี

และในสมัยพระยาสงขลา (เถียนเส็ง) ได้ย้ายเมืองสงขลาจากฝั่งแหลมสนไปทางฝั่งบ่อหยาง เมื่อพ.ศ. 2378 จนปัจจุบันเป็นอำเภอสิงหนคร

อำเภอสิงหนครเมื่อยุคก่อนประวัติศาสตร์ หลายล้านปีมาแล้วเป็นทะเล และบรรดาเขาที่ปรากฏอยู่ในเขตอำเภอสิงหนครคงจะเป็นเกาะ เช่น เขาแดง เขาน้อย เขาเขียว เขาชะแล้ และเขาผี จากการที่กระแสน้ำพัดเอาทรายมาทับถมจนกลายเป็นสันทราย เป็นแหลมยื่นอยู่ระหว่างทะเลอ่าวไทยและทะเลสาบสงขลาลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ดอน เป็นเนิน สลับกับพื้นที่ลุ่ม มีคลองสทิงหม้อและคลองปะโอ เป็นทางระบายน้ำลงสู่ทะเล โนตุคูน เมื่อสิ้นฤดูฝนยังมีน้ำขังอยู่ในที่ลุ่ม มีลักษณะเป็นมาบ เป็นหนอง เป็นพรุ ด้านที่ติดกับทะเล ก็มีลักษณะเป็น หาดทราย เป็นแหลม เป็นบาง เป็นท่า พืชพันธุ์โดยทั่วไปเป็นป่าเสม็ดขาว เสม็ดชุน ที่ดอนมีหญ้า ทองแดง โทะ ทิ้งทวด ขุนนก สน แดบริมฝั่งทะเลสาบนอกจากมีต้นตาล โตนดเป็นพื้นแล้วยังมีต้นยางนา คำเสามะม่วง จี่เหล็ก ไม้ไผ่ แคนาเมื่อชุมชนขยายตัวจากชุมชนแถบปากคลอง แถบลุ่มน้ำ มาทำนาปลูกต้นตาลโตนด บนคันนา รู้จักขุดสระ ขุดบ่อ แก้ปัญหาเรื่องน้ำ รู้จักสร้างศาลา แก้ปัญหาเรื่องการเดินทาง จากสภาพแวดล้อมตามลักษณะภูมิประเทศ จากพืชพันธุ์ไม้ในท้องถิ่น และสิ่งก่อสร้างเพื่อแก้ปัญหาในวิถีชีวิตเบื้องต้นเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์สำหรับสื่อความหมายในการบอกสถานที่ซึ่งเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

ประวัติการจัดตั้งเทศบาลตำบลสิงหนคร

เทศบาลตำบลสิงหนคร ตามพระราชบัญญัติยกฐานะเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นจากสุขาภิบาลสิงหนคร จัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลสิงหนคร มีชื่อว่า “เทศบาลตำบลสิงหนคร” อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 9 กลางวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542

สภาพภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง

เทศบาลตำบลสิงหนคร ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลสทิงหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ชายทะเลด้านตะวันตกของอ่าวไทย และด้านตะวันออกของทะเลสาบสงขลา อยู่ห่างจากตัวจังหวัดสงขลา ตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 408 ดังนี้

- ผ่านสะพานติณสูลานนท์ ระยะทาง 26.6 กิโลเมตร
- ผ่านทางแพขนานยนต์ จากฝั่งเขาแดง-ฝั่งอำเภอเมืองสงขลา 4.5 กิโลเมตร

เทศบาล ตำบลสิงหนครมีพื้นที่ ทั้งหมด 33.9 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศใต้	จดทะเลสาบสงขลา , อ่าวไทย
ทิศตะวันออก	จดทะเลสาบสงขลา, อ่าวไทย
ทิศตะวันตก	จดทะเลสาบสงขลา

เขตการปกครอง

เทศบาลตำบลสิงหนครแบ่งเขตการปกครอง ได้ดังนี้

ตำบลหัวเขา	จำนวน	8	หมู่บ้าน
ตำบลสทิงหม้อ	จำนวน	6	หมู่บ้าน
ตำบลชิงโค	จำนวน	6	หมู่บ้าน
ตำบลท่าบับ	จำนวน	2	หมู่บ้าน

ระยะทางจากอำเภอสิงหนครถึง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผ่านเส้นทางหลวงแผ่นดิน สายสงขลา-นครศรีธรรมราช หมายเลข 408 ระยะทาง 160 ตารางกิโลเมตร

สภาพภูมิประเทศ

พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม และที่ราบชายฝั่งทะเล พื้นที่ค่อย ๆ ลาดต่ำลงตามแนวชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย และด้านทะเลสาบสงขลา ส่วนทางด้านทิศใต้พื้นที่เป็นภูเขา มีลักษณะยาวเรียวเป็นรูปแหลมยื่นลงสู่ทะเลสาบ มีภูเขาที่สำคัญคือ เขาเขียว เขาแดง

ลักษณะภูมิอากาศ

แบ่งออกเป็น 2 ฤดู คือฤดูร้อน และฤดูฝน ฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัดมากนัก เพราะมีลมทะเลพัดผ่าน ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม อากาศจะร้อนจัดมากใน เดือนเมษายนฤดูฝน จะมีอยู่ 2 ช่วง เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม คือ

- ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนกันยายน จะมีฝนตกในช่วงบ่ายถึงค่ำ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะฝนฟ้าคะนองและลมกรรโชกแรงในขณะฝนตก

- ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะเริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม จะมีฝนตกต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลานาน ๆ ในบางครั้งฝนตกนานถึง 2-5 วัน ติดต่อกัน อุณหภูมิสูงสุด 31 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 24 องศาเซลเซียส ประมาณน้ำฝน โดยเฉลี่ย (เดือนพฤศจิกายน 2543) วัดได้ 25.14 มิลลิเมตร ลักษณะการประกอบอาชีพ, ลักษณะชุมชนในท้องถิ่นราษฎรตำบลหัวเขา ตำบลสทิงหม้อ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการประมง เช่น การจับสัตว์น้ำ การเลี้ยงปลาในกระชัง แปรรูปอาหารทะเล และทำนากุ้ง

ราษฎรตำบลชิงโค ตำบลท่าบง ส่วนใหญ่มีอาชีพ ทำนา ทำสวน ทำไร่ นาสวนผสม และมีอาชีพเสริมรายได้ในครัวเรือน ได้แก่ การทำน้ำตาลโตนด น้ำตาลแว่น การแปรรูปอาหารจากผลิตภัณฑ์เกษตร (จาวตาลเชื่อม น้ำตาลเปรี้ยว น้ำส้ม ขนมหินบ้าน ฯลฯ) ครัวเรือนกระจายตามหมู่บ้านในพื้นที่ทั่วไป

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคมขนส่ง เส้นทางขนส่งมี 2 ทาง คือ

ทางบก

มีถนนสายหลักและถนนชนบท ทำให้มีการคมนาคมขนส่งสะดวกพอสมควร

ถนนสายหลัก

- ทางหลวงแผ่นดินสายสงขลา-นครศรีธรรมราช หมายเลข 408 โดยผ่านสะพานคิงสุลต่านนท์ ระยะทางถึงจังหวัดสงขลา ประมาณ 26.6 กิโลเมตร

- ถนนสาย ร.พ.ช. (สายโพรงจระเข้) ผ่านตำบลสทิงหม้อ ท่าบง ชิงโค

- ถนน คสท. สายศาลาป่าพลอย สทิงหม้อ
- ถนน ค.ส.ล. สายเขาแดง -วัดเขาน้อย
- ถนน ค.ส.ล. สายศาลาป่าเมี้ยว-ชิงโค
- ถนนดินลูกรัง ในเขตเทศบาลบางส่วน

ทางน้ำ

ผ่านทางแพขนานยนต์ ระหว่างเมืองสงขลา กับเทศบาลตำบลสิงหนคร หรืออาจเดินทางโดยเรือทางทะเลสาบสงขลา ระยะทาง 4.5 กิโลเมตร

การไฟฟ้า

ในเขตเทศบาลตำบลสิงหนคร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 7,835 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้จำนวน 5,845 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 75 ครัวเรือน

การประปา

จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา 1,000 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 13 ครัวเรือน

การโทรศัพท์

จำนวนครัวเรือนที่มีโทรศัพท์ใช้ จำนวน 1,795 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 23

การไปรษณีย์

มีที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา การประกอบการอุตสาหกรรมเป็นสถานประกอบการที่เป็นโรงงานอยู่ในรูปของบริษัทจำกัด ส่วนใหญ่ เป็นการลงทุนจากชาวต่างชาติ เช่น ตำบลสทิงหม้อ จากการสำรวจมี 8 บริษัท เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวกับมีจำนวนโรงงานทั้งหมด 20 โรงงาน จำนวนแรงงานประมาณ 400-500 คน

ประเภทธุรกิจการค้า/การบริการ มี 76 แห่ง

- ธนาคารพาณิชย์ 2 แห่ง คือ ธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย
- โรงแรม 2 แห่ง คือ โรงแรมหาดแก้ว และโรงแรมเขาเขียวแมนชั่น
- โรงไม้ O.K. ร้านค้าทั่วไปมีประมาณ 50 ร้านค้า
- ร้านป่าสัก จำหน่ายอุปกรณ์วงกบ ประตู
- ทำเรื่อน้ำลึกสงขลา เป็นท่าเทียบเรือขนส่งสินค้าทางทะเลระดับนานาชาติ
- ทำสำหรับเทียบเรือ 8 ท่า

- โรงพักสินค้า
- สถานีน้ำมันเชื้อเพลิง คลังน้ำมัน ปตท. คลังน้ำมันคาร์เท็ก คลังน้ำมันเชลล์ คลังน้ำมันโทเทล
- คลังน้ำมันซัสโก้ คลังน้ำมันคาร์ลเท็ก ดาวเกาะยอ

เทศบาลตำบลสิงหนครมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งโบราณสถาน

- ป้อมเมืองเก่า บริเวณยอดเขาแดง ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลหัวเขา
- แหล่งทำเครื่องปั้นดินเผา ตั้งอยู่ตำบลสทิงหม้อ หมู่ที่ 4 ตำบลสทิงหม้อ
- เจดีย์ขาว เจดีย์แดง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 7 ตำบลหัวเขา
- สุสานที่ฝังศพคันตระกูล ณ สงขลา หมู่ที่ 3 ตำบลหัวเขา
- สุสานที่ฝังศพสุลต่านสุไลมาน อดีตเจ้าเมืองสงขลา หมู่ที่ 1 ตำบลหัวเขา
- เจดีย์บนยอดเขาน้อย
- รูปเหมือนหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด
- ศูนย์พิทักษ์โบราณสถานกรมศิลปากรที่ 9 สงขลา หมู่ที่ 7 ตำบลหัวเขา
- คูเมืองเก่า/กำแพงเมืองเก่า
- หาดทรายแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลชิงโค
- ศาลาหลบเสื่อ
- วัดภูผาเบิก

มีนักท่องเที่ยวประมาณ 60-70 คน/วัน ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวประมาณ 3,000 บาท/

วัน/คน

สถาบันการศึกษามี 13 แห่งได้แก่

- โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนสงขลาวิทยาคม
- โรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 9 แห่ง
- โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 1 แห่ง
- โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามสายสามัญ 1 แห่ง
- ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอสิงหนคร

ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ บางส่วนนับถือศาสนาอิสลาม

- มีวัดในเขตเทศบาล 14 แห่ง
- มัสยิด 8 แห่ง

สาธารณสุข

- โรงพยาบาล 1 แห่ง
- สถานีอนามัย 2 แห่ง
- คลินิก 2 แห่ง
- ร้านขายยา 1 แห่ง

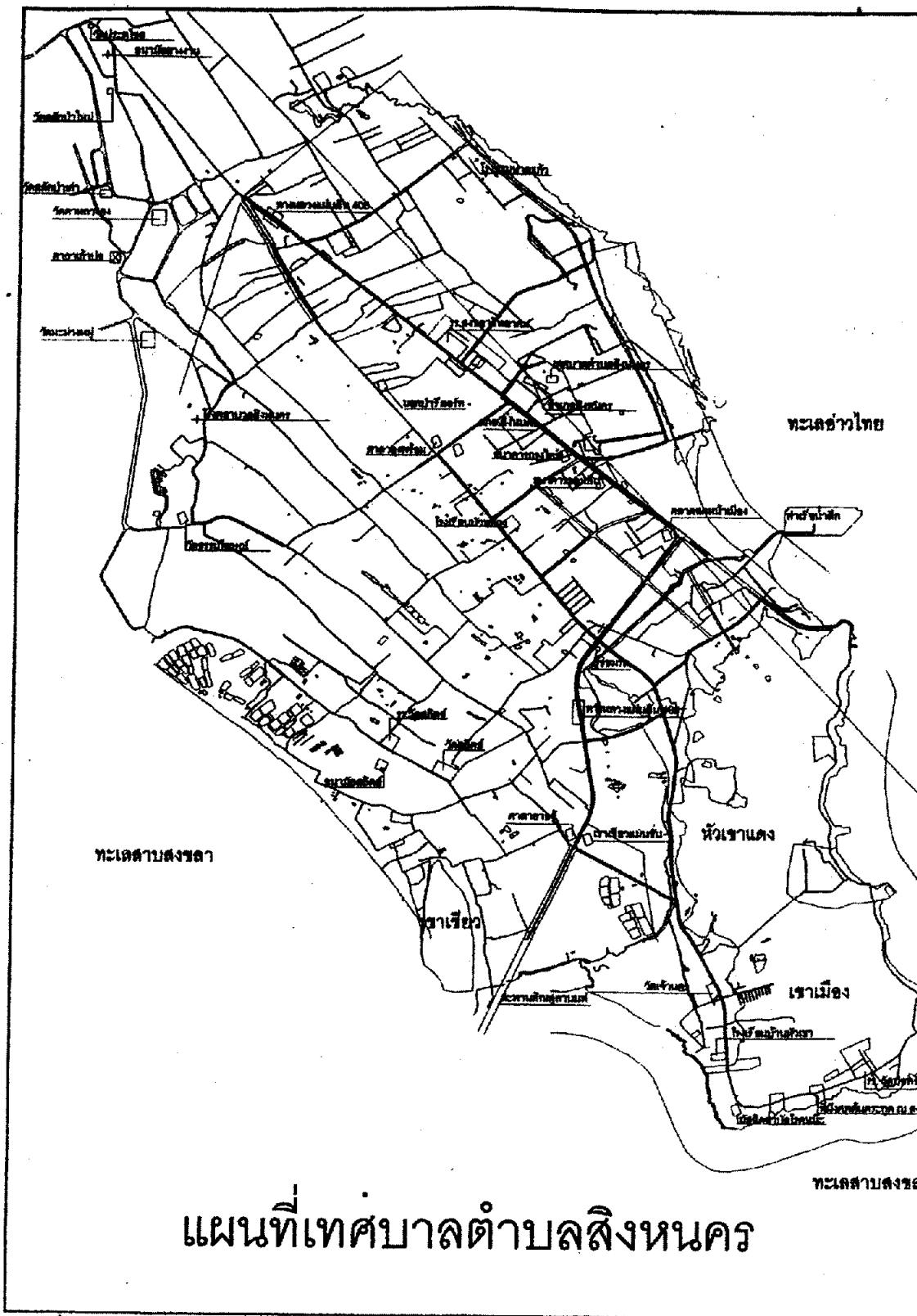
โดยเฉลี่ยแพทย์ 1 คน/ประชากร 11,606 คน

ดับเพลิง

มีรถดับเพลิงจำนวน 3 คันและเครื่องมือดับเพลิงชนิดหาคาบหาม 3 เครื่อง สำหรับใช้งานป้องกัน และระงับอัคคีภัย มีถังดับเพลิงชนิดผงเคมีแห้งจำนวน 96 ถังติดตั้งตามแหล่งชุมชนหนาแน่น ที่เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถระงับอัคคีภัยเบื้องต้น

ภาคผนวก จ

แผนที่ตั้งเทศบาลตำบลสิงหนคร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวปาจรีย์ หละคำ
วัน เดือน ปีเกิด	1 มกราคม 2515
สถานที่เกิด	อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	คหกรรมศาสตร์ศึกษา-คหกรรมศาสตร์ทั่วไป สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ สงขลา พ.ศ. 2540
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา
ตำแหน่ง	อาจารย์พิเศษ